

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÜYELERİNDEN OLUŞAN KARMA KOMİSYON
TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı
26 Haziran 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Karma Komisyon Başkanı Sunay Karamık'ın, bugün Komisyonun gündeminde Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu ile Komisyona geri alınan 142 sıra sayılı Karma Komisyon Raporu'nun olduğuna ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Alt Komisyon Başkanı Ahmet Salih Dal'ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere kurulan alt komisyon tarafından yürütülen çalışmalara ve hazırlanan alt komisyon raporuna ilişkin açıklaması

IV.- KARARLAR

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesine ilişkin karar

2.- TBMM İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyona geri alınan Karma Komisyonun Kamu Denetçiliği Kurumu 2023 Yıllık Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun aynen benimsenmesi ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Karma Komisyon Raporuna eklenerek TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına ilişkin karar

V.- KARMA KOMİSYONLAR

A) Rapor Üzerinde Görüşmeler

1.- Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonları Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Alt Komisyonunun hazırladığı Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkında görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÜYELERİNDEN OLUŞAN KARMA KOMİSYON

-----0-----
4'üncü Toplantı
26 Haziran 2025 Perşembe
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon saat 14.33'te açıldı.

Karma Komisyon Başkanı Sunay Karamık, bugün Komisyonun gündeminde Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu ile Komisyona geri alınan 142 sıra sayılı Karma Komisyon Raporu'nun olduğuna ilişkin açıklama yaptı.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere kurulan Alt Komisyonun Başkanı Ahmet Salih Dal, alt komisyon tarafından yürütülen çalışmalara ve hazırlanan alt komisyon raporuna ilişkin açıklama yaptı.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesi kabul edildi.

Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonları Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Alt Komisyonunun hazırladığı Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkında görüşme yapıldı.

TBMM İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyona geri alınan Karma Komisyonun Kamu Denetçiliği Kurumu 2023 Yılı Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun aynen benimsenmesi ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Karma Komisyon Raporuna eklenerek TBMM Genel Kuruluna birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulması kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 16.43'te toplantıya son verildi.

26 Haziran 2025 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.33
BAŞKAN: Sunay KARAMIK (Adana)
BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Salih DAL (Kilis)
SÖZCÜ: Behiye EKER (İstanbul)
KÂTİP: Yıldız KONAL SÜSLÜ (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun Değerli Başkanı birazdan aramıza katılacak sanırım.

Karma Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli kamu denetçilerimiz, değerli basın mensupları ve kıymetli katılımcılar; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yetersayımız vardır.

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyonun 28'inci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı'nın 4'üncü Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Karma Komisyon Başkanı Sunay Karamık'ın, bugün Komisyonun gündeminde Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu ile Komisyona geri alınan 142 sıra sayılı Karma Komisyon Raporu'nun olduğuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Değerli üyelerimiz, bugünkü toplantımızın gündemi 20 Haziran 2025 Cuma günü sizlere yazılı olarak iletilmiş, ayrıca TBMM uzantılı e-mail adreslerinize de iletilmiştir.

Bilindiği üzere, gündemimizde Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu ile bu raporla birlikte değerlendirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyonumuza geri alınan 142 sıra sayılı Karma Komisyon Raporu yer almaktadır.

Değerli üyelerimiz, hatırlayacağınız üzere, 11 Şubat 2025 tarihli toplantımızda, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2024 Yıllık Raporu'nu görüşmek üzere toplandığımızda söz konusu raporu ayrıntılı bir şekilde incelemek, denetçileri dinlemek, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmek ve gerekli görülen diğer işleri yapmak üzere 14 milletvekilimizden oluşan bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştik. Karma Alt Komisyon, 19 Şubat 2025 tarihli toplantısında Komisyon Başkanlığına Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ı seçmiş; 29 Nisan, 15 Mayıs ve 28 Mayıs 2025 tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantılarla çalışmalarını tamamlamıştır, 19 Haziran 2025 tarihinde ise hazırladığı Alt Komisyon Raporu'nu Komisyonumuza sunmuştur. Söz konusu rapor, 20 Haziran 2025 tarihli toplantı çağrı yazımız ekinde sizlere gönderilmiştir. Yine, hatırlanacağı üzere, 11 Haziran 2024 tarihli toplantımızda Kamu Denetçiliği Kurumu 2023 Yıllık Raporu'nun 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmasına da karar vermiştik. Bu doğrultuda, Kamu Denetçiliği Kurumu 2023 Yıllık Raporu Hakkında Karma Komisyon Raporu, Karma Komisyon Başkanlığı tarafından 14 Haziran 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş ve söz konusu rapor 142 sıra sayısıyla bastırılarak 25 Haziran 2024 tarihinde dağıtılmıştır ancak 142 sıra sayılı Karma Komisyon Raporu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi mümkün olamamıştır. Söz konusu rapor, Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu'yla birlikte değerlendirilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyonumuz tarafından 26 Şubat 2025 tarihinde geri istenmiştir. Karma Komisyon Raporu'nun geri verilmesine ilişkin tezkere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından 4 Mart 2025 tarihli 62'nci Birleşiminde Genel Kurulun bilgisine sunulmuş ve ilgili rapor Komisyonumuza iletilmiştir.

Bugünkü gündemimize ilişkin verilen kısa bilgilerin ardından Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu Hakkında Karma Komisyon, Karma Alt Komisyon Raporu'nun görüşmelerine geçiyorum.

Başta Alt Komisyon Başkanımız Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal olmak üzere alt komisyonumuzdaki tüm üyelerimize çalışmalarını dolayı çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Alt Komisyon Başkanı Sayın Salih Dal'a yürütülen çalışmalar ve hazırlanan alt komisyon raporu hakkında bilgi vermek üzere söz veriyorum.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Alt Komisyon Başkanı Ahmet Salih Dal'ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere kurulan alt komisyon tarafından yürütülen çalışmalara ve hazırlanan alt komisyon raporuna ilişkin açıklaması

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli hazırun, tabii, her yıl olduğu gibi, bu yıl da KDK'nin hazırlamış olduğu raporu inceleme fırsatımız oldu. Yine, Kamu Denetçiliği Kurumunun kurumlara vermiş olduğu tavsiye kararları doğrultusunda kurumların bunlara olan uyum oranlarını inceledik. Yine, rutin hâline gelen, en az uyum sağlayan kurumları çağırıp niçin en az uyduklarıyla ilgili bilgi aldık. Yine, en iyi şekilde uyum gösteren kurumları da çağırıp onlara da hem plaket verdik hem de teşekkür ettik; bu da Komisyonumuzun rutini hâline geldi, artık bir gelenek hâline geldi ve güzel de bir sonuç alıyoruz bunlarla ilgili. Tabii, bu defa, özellikle ben yine burada rakamsal şeylere girmeyeceğim çünkü raporda zaten bunlar belirtilmiştir ama ilk defa Kamu Denetçiliği Kurumunun hem tanınırlığının artmasıyla ilgili hem de kurumlar üzerindeki etkisinin artmasıyla ilgili bir yol izleyelim dedik alt komisyon üyesi

arkadaşlarla görüştüğümüzde. İlk Meclis Başkanımızı ziyaret etme kararı aldık, sizin de tavsiyeniz üzerine, Meclis Başkanımızla görüştük ve Meclis Başkanımıza hem Türkiye genelinde, 85 milyon içerisinde KDK'nin tanınırlığının artırılması için -bununla ilgili nasıl bir yol izlenmesi gerekiyorsa- hem de sayın bakanlarımızla yaptığı toplantılarda KDK'nin işlevselliğinin artması için yaptığı işlerin önemini bizatihi sayın bakanlarımıza anlatıp ve ilgili genel müdürlüklerin buna biraz daha fazla uyum sağlamasıyla ilgili dile getirdik. Sağ olsun, Meclis Başkanımız da bu konuyla ilgili kendilerine ne düşüyorsa yapacaklarını belirttiler ve yine herhangi bir kurumla ilgili bir sorun yaşandığında ise "Hemen bana ulaşın." dediler, bu da bizim elimizi güçlendirdi.

Tabii, bu arada, yine, ikinci bir uygulamada ise bütün bakanlıklarımızdan birer bakan yardımcısı çağırdık -bu da Meclis tarihinde bir ilk oldu zannederseniz- ve gelen bütün bakan yardımcılarımıza da teşekkür ediyorum. Millî Eğitim Bakanımızın Yardımcısının bir mazereti çıkmıştı, onun dışında hepsi eksiksiz bir şekilde katıldılar. Hem Kamu Başdenetçimiz hem milletvekili arkadaşlarımız görüş ve önerilerini anlattılar. Bakan yardımcılarımız aslında biraz daha böyle konuşmaktan imtina ettiler yani böyle konuşmayıp toplantıyı belki bitirmek istediler ama ben özellikle her bakan yardımcısına söz verecek şekilde bir girizgâh yaptım ve hepsini konuşturduk. İnanın ki bazıları KDK'nin almış olduğu kararların önemini burada daha çok fark ettiklerini dile getirdiler, bu da yaptığımız çalışmaların önemi açısından bizi mutlu etti tekrar tabii ki.

Yine, son toplantımızda da ilk başta söylediğim gibi, 3 tane az uyan kurumumuzu ve 3 tane de en fazla uyum sağlayan kurumumuzu çağırıp onlara da hem teşekkür ettik hem de plaket verdik. Tabii, kurumlarımızın tavsiye kararlarını incelerken, işte, yönetmeliğe uygun olup olmadığı konusunda yönetmeliğe uygun olmadığı için bir haksızlık, bir mağduriyet oluşuyorsa o zaman o yönetmeliğin değiştirilmesiyle ilgili ne yapabiliriz? Yani genelde işte, denetçi arkadaşlarımız burada, kurumlara yazmış oldukları tavsiye kararlarına kurum diyor ki: "Ya, yönetmeliğimize aykırıdır." Arkadaş, tamam, yönetmeliğe aykırı olabilir ama burada hakikaten hakkaniyete uygun olmayan bir mağduriyet oluşmuşsa o zaman bunu ilgili makama çıkartın ve Sayın Bakanım, yani burada yönetmeliğimiz bunu emrediyor ama böyle bir mağduriyet oluşmuş. Dolayısıyla bunu karşılıklı konuşalım ve bu mağduriyeti yönetmelik değişikliğiyle, hatta ve hatta yasal bir değişiklik yapılması gerekiyorsa onu bile getirin -işte, burada milletvekilleri var- ve bir kanun teklifiyle yasalar bile değişebilir. Onlar da bunun iyi olacağını ve bu şekilde bundan sonra adım atacıklarını dile getirdiler.

Yine, üzerinde durduğumuz bir diğer konu da KDK, TİHEK, Dilekçe Komisyonu, CİMER gibi şikâyet başvurusu alan kurumlarımız var. Hak arama mekanizmalarının uyumlaştırılması ve koordinasyon hâlinde çalışmalar ve usul ekonomisi açısından faydalı sonuçlar vereceği yönünde fikir birliğine vardık. Yani şimdi, bir şikâyet bazen bütün bu yukarıda saydığım KDK'ye gidiyor, TİHEK'e gidiyor, Dilekçe Komisyonuna geliyor, CİMER'e gidiyor ve herkesin farklı farklı vermiş olduğu kararlar da olabilir ama bunları birbirleriyle uyumsallaştırılacak bir mekanizmayı kurabilirsek hem bunların tekrerr etmesini önlemiş oluruz yani adam CİMER'e şikâyet etmişse o benim, KDK'nin sistemine düşsün ve KDK desin ki: "Ya, bu şikâyetinizi CİMER'de yapmışsınız, orada gözüktüyor." Yani Dilekçe Komisyonuna geldiği zaman Dilekçe Komisyonu desin ki: "Ya, bu, buraya yapılmış." Hem bu şikâyet sayısı azalır hem de disipline edilmiş olur. Bakan yardımcılarımızla da bunun doğru olduğunda hemfikir olduk onlarla ilgili.

Tabii, son olarak KDK'ye bazı kararlarda yine önceki komisyonlarda aldığımız karar gereğince resen inceleme yetkisinin verilebilmesi, kurumun bazı davalara katılım yetkisinin sağlanması yönünde de Komisyon üyesi arkadaşlarla fikir birliğine vardık ve ben raporun hazırlanmasında emeği geçen milletvekili arkadaşlarıma ve tüm uzman arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Dal'a ve alt komisyon üyelerine tekrar çok teşekkür ediyorum.

IV.- KARARLAR

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Alt Komisyon Raporu'nun benimsenmesi ve görüşmelere Alt Komisyon Raporu üzerinden devam edilmesine ilişkin karar

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın üyelerimiz, Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyon Raporu'nun benimsenmesini ve görüşmelere Alt Komisyon Raporu üzerinden devam edilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V.- KARMA KOMİSYONLAR

A) Rapor Üzerinde Görüşmeler

1.- Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonları Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Alt Komisyonunun hazırladığı Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkında görüşme⁽¹⁾

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın üyelerimiz, Komisyonumuzca benimsenen Alt Komisyon Raporu üzerindeki görüşmeleri açıyorum.

Bu görüşmeler sırasında ifade edilen görüşler çerçevesinde Karma Komisyon Raporumuz son hâlini alacaktır.

Şimdi, bu konuyla ilgili söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa onlara söz vermek istiyorum.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Kamu Denetçiliği Kurumu üyeleri, değerli bürokratlar, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Yani bugüne kadar genellikle Kamu Denetçiliği Kurumunun bu şekilde karma toplantılarına hep Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı gelirdi, bugün neden gelmedi? Mazereti varsa saygıyla karşılırsınız ama genellikle Sayın Şeref Malkoç Bey, itirazsız olarak ve hakikaten çok itinayla, özenle takip ederdi. Gelmemesini ben kabul edemiyorum yani bu kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde hesap verecek maalesef Başkanı yok.

⁽¹⁾ Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Alt Komisyonunun 19/2/2025, 29/4/2025, 15/5/2025 ve 28/5/2025 tarihli toplantı tutanakları bu tutanağa eklidir.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Tanal, ablası vefat etti.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Allah rahmet eylesin, olabilir, ben mazereti yoksa dedim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Geçerli mazereti var, baş sağlığı diliyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Evet yani yeniyse Allah rahmet eylesin, sabırlar diliyorum. Olabilir, ben de mazereti yoksa dedim.

Devam ediyorum ben. Burada incelediğimizde, evet, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2024 Faaliyet Raporu şeklen güçlü ama içerik ve etki açısından sınırlı bir belge niteliğindedir. Başvuru sayısına ve usule uygunluklara odaklanmak yerine kurumsal cesaret, denetim derinliği ve kamu yönetiminin iyileştirme vizyonunu öne çıkarması gerekirken, bunlardan yoksun.

Değerli Alt Komisyon Başkanımız, evet, bahsettikleri tüm konularla ilgili; bir, Kamu Denetçiliği Kurumunun resen hareket etmesiyle ilgili; iki, verdiği kararların tavsiye mahiyetinde olmaması, bağlayıcı karar olması; üç, katılımcılık açısından, açılan davalara katılım açısından, resen dava açabilmesi açısından, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru açısından yani kanunlarla ilgili dava açabilmesi açısından ve bahsedilen Türkiye Eşitlik Kurumundan, Dilekçe Komisyonundan, koordinasyon eksikliğinden dolayı bu konuların tamamında Değerli Başkanım, kanun teklifimiz var, Türkiye Büyük Millet Meclisinde var. Bunu defalarca söyledik, 5 dönemdir milletvekiliyim, 5 dönemdir bu kanun tekliflerimizi yeniledik. Yani Allah rızası için, biz geliyoruz burada ne iş yapıyoruz ya? Yani bunları kanunlaştırın, bu kurum da o zaman hareket etsin ama diyeceksiniz ki: "Resen bu yetkileri vermekle kurum düzelecek mi Değerli Başkanım?" O da düzelmüyor çünkü Türkiye Eşitlik Kurumunun resen hareket etmesi varken aynı şekilde, Kişisel Verileri Koruma Kurumunun resen hareket etme ve ceza kesme durumu varken ama bu kurumlarda biraz önce bahsettiğim bu cesareti, bu yüreklendirmeyi bulamıyoruz. Zaten eğer gerçekten bunlar yapılmış olsaydı belki Kamu Denetçiliği Kurumu şu anda Türkiye'de bilinir durumda, görünür durumda, etkili durumda. O da neydi? Yani keşke biraz daha genç yaşta olsaydı Sayın Malkoç, belki bu Kurum, evet yani gerçekten çalışıyordu ama yani diyeceksiniz ki "Ya, niye Malkoç'a bu kadar şey yapıyorsunuz?" Fikirlerimiz ayrı da olsa iyi bir hukuk insanıydı, görevini yerine getiren bir insandı ama maalesef diğer kurumlarda da biz bunu göremiyoruz. Yani şu anda eğer Malkoç gibi yönetici arkadaşlarımız olmasa Kamu Denetçiliği Kurumu nereden aldı, nereye getirdi, inşallah buradan geriye gitmez. Belki o bir pik koymuştu bir noktaya ondan, şu anda geriye gidiyoruz, niye geriye gidiyoruz? Mahmut Tanal olarak en fazla bu kuruma şikâyet dilekçesini veren milletvekiliyim, Türkiye'de de aynı şekilde ama o eski hukuk özlemi kararlarını ben bulamıyorum. Neticede benim kişisel davalarım değil yani benim hani kişisel bir menfaatim de yok, ben millet adına başvuruyorum ama millet adına bu başvuruyu yaparken ben yine Sayın Malkoç'u aratmayacak, cesaretli adımları atabilecek hukuk kararlarının olmasını istiyorum.

İzleme ve etki analizi yetersiz raporda, 2024'te. Yani burada KDK'nin verdiği tavsiye kararlarının ne ölçüde uygulandığı, hangi kamu kurumlarının bu kararları dikkate almadığı ya da uygulamada ne gibi değişikliklere yol açtığı konusunda detaylı ve sistematik bir izleme raporu sunulmamaktadır, detaylı ve sistematik bir izleme, ayrıntılı söylüyorum. Burada etki analizi yapılmadan yalnızca nicel başvuru sayısı vermek, Kurumun etkinliğini ölçmeye yetmez ve aynı durum sayılarla başarı algısı oluşturulmuş, burada, raporda sıkça başvuru sayısı, çözüm oranı gibi sayısal göstergelere yer verilmiş ancak bu başvuruların niteliği, vatandaş nezdindeki memnuniyet, idarelerin direnci gibi daha anlamlı göstergeler detaylandırılmamıştır. Yani burada idarelerin direnci neden var? Bunların anlamlı bir şekilde göstergelerle detaylandırılması lazım. Çok başvuru almak başarı değil aslında. Sorunların çözüm oranı ve sistematik tekrar eden sorunlara dair politika üretme becerisi önemlidir; bunu yapamıyoruz, bu eksik. Yani çok sayı var; evet. Peki, bu sorunları çözmeyle ilgili bir politika üretebiliyor muyuz? Burada bir sıkıntı var, sorun var. İç denetim zaafı ve kurumsal kapasite eksikliği var. Bu da ne demek? Raporda yani KDK gibi bir denetim kurumunun kendi iç denetimini güçlendirmemesi inandırıcılığı ve kurumsal güvenliği de zedeliyor, burada bunu da yapması gerekir. Raporda KDK'nin rolü hakkında kamuoyunun yeterince bilgilendirilip bilgilendirilmediğine dair somut kampanya ya da eğitim verilerine yer verilmemiştir. KDK'nin tanıtımı özellikle dezavantajlı gruplar nezdinde yaygınlaştırılmadıkça başvuru mekanizması etkili kullanılamaz ve burada özellikle yani burada yüklenen sorunların başında bir de elektrik kesintileri var, sağlık hizmetleri var, eğitim eşitsizliği gibi yıllardır tekrarlanan başvuru alanlarına kurumun sistemsel çözüm önerileri sunmaması raporu zayıflatmaktadır. Yani eğitimle ilgili, sağlıkla ilgili, elektrikle ilgili, bunlar sürekli gelen konular yani artık bazı sorunların bitmesi lazım. Aynı sorunla tekrar, kurumun da uğraşmaması lazım, bizim de uğraşmamamız lazım. KDK sadece bir başvuruya cevap veren değil kamu politikalarını etkileyen bir organ olmak zorundadır. Bu çok önemli. KDK'de kamu politikalarını etkileyen bir organ olma vasfını ben bir parlamenter olarak göremiyorum. Eğer sizler görebiliyorsanız ya da arkadaşlarımız görebiliyorlarsa ben bu eleştirilerimin tamamını geri alıyorum.

Söz verdiğiniz için teşekkür ederim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Tanal, teşekkür ederim.

Şimdi sözü Sayın Türkoğlu'na veriyorum.

Buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, sayın konuklarımız; hoş geldiniz.

Efendim, ne hazindir ki konuştuğumuz kamu denetçiliği mekanizması bu ülkede sadece kâğıt üzerinde olan bir denetim sistemini ifade ediyor. Uygulamada ise tam anlamıyla bir hayal kırıklığı, bir işlevsizlik ibretliğiyle de karşı karşıyayız. Kamu Denetçiliği Kurumunun yasal tanımına bakarsak idarenin her türlü eylem ve işlemini insan haklarına, hukuka, hakkaniyete uygunluk yönünden denetlemekle görevli olduğunu görürüz. Ne güzel değil mi? Fakat gerçekte ne oluyor? Bu kurumların elinden denetim alınmış, yetki kırılmış, raporları görmezden gelinmiş, susturulmuş ve etkisizleştirilmiş. Örnek mi? Mesela, en başta Sayıştay raporları görmezden geliniyor. Bakın, Sayıştay 2023 yılı raporlarında sadece Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında tam 18 milyar TL'lik usulsüzlük tespit edildi ama ne oldu? Ne bir savcılık soruşturması ne bir idari yaptırım gündeme geldi. Rapor Meclise geldi, iktidar blokunun oylarıyla "Bilgiye alındı." denildi ve rafa kaldırıldı. Oysa Sayıştay denetimi anayasal bir zorunluluktur. Hâlbuki Anayasa'nın 160'ıncı maddesi de açık: "Sayıştay merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderlerini denetler." diyor. Sayıştayın denetleyemediği alanlar nedense her geçen yıl

artıyor; mesela Varlık Fonu denetlenemiyor, savunma harcamalarının çok önemli bir bölümü gizli, mesela TOKİ, TCDD, kamu-özel iş birliği projelerinde de maalesef yalnızca şekli incelemeler yapılıyor. Kamu Denetçiliği Kurumu sanki tavsiye merkezi gibi çalışıyor. Kamu Denetçiliği Kurumu 2024'te vatandaşlardan 124.670 başvuru aldı. Bu başvuruların yüzde 73'ü idari eylemlerde haksızlığa uğradığını iddia eden vatandaşlardan geldi ancak bunların yalnızca yüzde 2,6'sı lehlerine sonuçlandı, geri kalanı ya reddedildi ya da sonuçsuz kaldı, tavsiyelerle geçiştirildi. Dahası, insan hakları ihlalleri, cezaevlerinde kötü muamele, kamu görevlisinin keyfi tutumu gibi konularda hazırlanan raporlar kamuoyuna ya hiç sunulmuyor ya da sansürlü olarak sunuluyor. Bu mu adaletin gözü kulağı? Cezaevlerinde, denetim mekanizmasının da yerinde yeller esiyor. Bakın, sadece 2023 yılında cezaevlerinde 34 mahpus yaşamını yitirdi. Bunların en az 11'i hastaneye sevkleri yapılmadığı içindi. Adalet Bakanlığının verilerine göre şu anda cezaevlerinde hasta tutuklu sayısı da 1.517. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ise cezaevlerine yönelik yılda sadece 10-12 denetim gerçekleştirebiliyor.

Mesela TÜİK'e gelecek olursak; 2024 yılında açıklanan enflasyon oranı yüzde 64,77, bağımsız araştırma grubu ENAG'ın ise yüzde 127. TÜİK'in açıkladığı düşük oranlar nedeniyle milyonlarca emekli ve çalışan açlık sınırının altında çalışıyor. Bu çarpıtılmış veriler bir ekonomik istatistik değil doğrudan bir siyasi manipülasyon aracına dönüştü. Ne yapılabiliyor burada? Mesela, bu konuyla ilgili, şikâyetlerle alakalı Kamu Denetçiliği Kurumunun bir çalışması, tavsiyesi veya kamuya açık bir bildirimi oldu mu? Denetleniyor mu bu durum? Tabii ki hayır. "Denetim" dediğiniz şey gücün kötüye kullanılmasını önleme mekanizmasıdır ama Türkiye'de denetim mekanizmaları gücün meşrulaştırılmasına dönüşmüştür. Sayıştay susturulmuş, Kamu Denetçiliği etkisizleştirilmiş, İnsan Hakları Kurumu da ne yazık ki siyasallaştırılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi denetim komisyonları da işlevsizleşmektedir. Bugün kamu denetimi kamu yararının değil iktidarın bekasının da hizmetindedir. Bu tablo asla sürdürülemez. Kamu kurumları halkın kurumu olmaktan çıkıp ne yazık ki bir partinin arka bahçesine dönüşürse oradan kamu vicdanı doğmaz ancak kamu öfkesi doğar. Peki, ne yapmalı? Tamamlıyorum. Sayıştayın yetkileri genişletilmeli, tüm kamu kaynakları denetime açılmalıdır; Kamu Denetçiliği Kurumuna bağlayıcı karar alma yetkileri verilmelidir; cezaevleri ve güvenlik birimleri bağımsız sivil denetimlere açılmalı, TÜİK ve benzeri kurumlar bağımsızlaştırılmalı, yöneticileri Mecliste denetime tabi olmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde güçlü ve bağımsız denetim komisyonları oluşturulmalıdır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; unutmayalım, denetlenemeyen güç yozlaşır. Yozlaşan güç ise halkın iradesini çürütür. Biz bu çürümeye seyirci kalırsak tarihin doğru tarafında değil suskun tarafında kalırız. Halkın vergileriyle ayakta duran bir devlet, halkın hakkını korumakla da yükümlüdür. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen bir yönetim hukuk devletinden değil keyfi idareden beslenir.

Efendim, Kamu Denetçiliği Kurumu burada iken şahsım adına yazılı da vereceğim ama bir şikâyeti burada gerçekleştirmek istiyorum. Efendim, ben bir milletvekiliyim. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim. Biz burada dün İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna bağlı alt komisyonların seçimini yaptık. Burada Mecliste grubu bulunan siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan bir komisyonda temsili mümkün olmadı. Hadi bundan da vazgeçtik, kısmen bunu anladık, daha ilginç bir şey oldu Sayın Başkan, dediler ki: "5 tane alt komisyon var, bu komisyonlardan 3'ünü İYİ Parti Grubuna, 2'sini de YENİ YOL Grubuna ayırdık." öyle demediler mi? Tamam, ona da tamam dedik. Müsaade edin de hangi Komisyonda görev yapacağımıza biz karar verelim yani YENİ YOL temsilcisiyle, efendim, ben İYİ Parti Grubunun temsilcisi olarak bizce...

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Ne alakası var?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Efendim, şikâyetle bulunuyorum kamu denetçilerine.

Bir müsaade buyurun, tamamlıyorum.

Neticede, seçemedim, milletvekili olarak hangi komisyonda çalışacağımı seçemedim. Vatandaş hakkını nasıl arasın?

Heyeti...

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Kamu denetçisiyle ne alakası var?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Efendim, kamu denetçileri değil mi?

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Ne alakası var?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Oraya da şikâyet ediyorum, size de şikâyet ediyorum.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Bizi mi denetleyecekler? Ben anlamadım ki yani böyle bir şey var mı?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Efendim, ben heyeti saygıyla selamlıyorum.

Her yerde de söyleyeceğim bu haksızlığı Sayın Vekilim.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Bu, Başkanı ne ilgilendirir? Ben anlamıyorum ya, bizi de mi denetleyecekler?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim Sayın Türkoğlu.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Burayı buldum, burada söyledim, yarın her yerde söyleyeceğim. Bu kadar aleni bir haksızlığa sessiz kaldınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Salih Dal, buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Şimdi, Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bir, Mahmut Bey'in söylediği bir şeye cevap değil de sadece ben onu söylemeyi unutmuştum. Bu KDK'nin almış olduğu tavsiye kararlarının tıpkı Danıştay kararları emsal teşkil ediyor ya, Sayıştay kararları, Yargıtay kararları, bunun da emsal teşkil etmesi yani aynı...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Emsal teşkil etmez.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - A kurumuyla ilgili...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Etmez, her olay kendi içindedir. Biz diyoruz ki bağlayıcı olsun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - A kurumuyla alınan bir kararın aynı mahiyette B kurumuyla emsal teşkil etmesinin önünde de raporumuzu onu o şekilde de yazdık.

Ama özellikle Sayın Türkoğlu, şimdi, keşke Komisyon toplantılarına katılsaydınız, raporu ne kadar okudunuz, onu da bilmiyorum ama söylediğiniz konuların birçoğu raporla alakası olmayan konulardı. Şimdi, biz burada hepimiz milletvekili olarak İç Tüzük'ün amir hükümleri neyse ona göre hareket ediyoruz. Hiç kimse kendi başına ayrı bir hareket edemez.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Dün edilmedi, onu iddia etmeyin de.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Dün Sayın Başkan burada size anlattı. Yani İç Tüzük'e göre...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Müsaade edecekti, bir gün müsaade etmedi.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - 5 AK PARTİ, 2 CHP, 1 MHP, 1 DEM, 1 de bağımsızdı.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Tutuklu ve Hükümlü Hakları Komisyonunda çalıştırılmamak için bu yapıldı.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Ama bağımsızlar olmadığı için...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Ben çıkayım diye.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Onu kendisi inisiyatif aldı.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Tamam ağabey.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - 3'ünü İYİ Partiye, 2'sini YENİ YOL Partisine dedi. Dolayısıyla, konu bundan ibarettir.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ben teşekkür ederim.

Sayın Arslan, sizin söz talebiniz var.

Buyurun...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Başkanım, konuşmalar... Gündeme baktım da pardon, özür diliyorum. Biz Komisyonun gündeminde neredeyiz şu anda?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Görüşmelerdeyiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sunum yapıldı.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Komisyon görüşmelerinde miyiz?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Şimdi, oylama yapıldı Sayın Vekilim. Oylama yapıldı, milletvekillerinin görüşleri alınıyor şu anda raporla ilgili.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Görüşülmesine ilişkin oylamaya geçildi "oylama" denilen o. O görüşüldü, daha rapor oylanmadı.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Arslan, buyurun lütfen.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, başta denetçilerimiz olmak üzere, raporun oluşturulmasında ve alt komisyon çalışmalarında zaman ayırarak bu raporun oluşmasına katkı sağlayan bütün arkadaşlarımıza emekleri nedeniyle teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Ben 2023 Raporu ile 2024'ü bir daha söz almamak bakımından birlikte değerlendirerek sözlerimi sürdürmek istiyorum. Şimdi, Sayın Başkan, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrası denetçiler tarafından yıllık raporun nasıl oluşturulacağı ve komisyon aşamalarını, ardından da Meclisteki görüşme aşamalarını tanımlamış.

Yine, aynı kanuna bağlı olarak çıkarılmış olan bu kanunun uygulama usul ve esaslarını belirleyen yönetmeliğin 48'inci maddesinin birinci fıkrasında da aynen ifade ediyor, deniliyor ki: "Takvim yılını takip eden ocak ayının sonuna kadar rapor sunulur. Komisyon tatil ve ara verme günleri dışında tutulmak üzere iki ay içerisinde raporunu tamamlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur. Ardından gelen yönetmelikte ve kanundaki fıkra da Komisyonun raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ivedilikle görüşülür." hükmünü haiz.

Diğer fıkrasında da "Kurumun yıllık raporu ayrıca Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulur." hükümlerini haiz.

Şimdi, birinci sorum şu: Siz sevk yazınızda ve sunuş konuşmanızda belirttiniz, dediniz ki: "Evet, sunulmuştur. 142 sıra sayılı olarak bastırılmış ve dağıtılmıştır." Bu süreç tam bundan bir yıl önce, 24 Haziran 2024. Sorum net: "Ne olmuştur da 2023 yılı Faaliyet Raporu Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanun ve yönetmelik hükümlerine rağmen ivedilikle görüşülememiştir. Gerekçesi nedir?

İki; Resmî Gazete'de bu raporlar neden yayınlanmamaktadır? Kamuoyunun bilgilenmesi neden sağlanmamaktadır?

Üç; yine, gönderilen sevk yazılarında ve sizin sunuş konuşmanızda "Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi mümkün olamamıştır." ifadesi var. Ne engel olmuştur görüşülmesine? Onunla ilgili de sorunun net şekilde yanıtlanmasını bekliyoruz ki 2024 yılı Raporu üzerine de düşüncelerimizi ifade edelim.

Burada bir şeye daha dikkat çekmek isterim her ikisini birlikte görüşeceksek. 2023 yılı Raporu'nda başdenetçi ve bazı denetçiler farklı kişilerdir. Bugün farklı kişiler var. 2 raporun hesabını verecek olan, yorumlayacak olan, tartışacak ve görüş sunacak olan kişiler değişmesine rağmen 2 rapor, iki yılın raporu birlikte nasıl görüşülecektir? Bunun da bu çelişkinin de bir an önce ortadan kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.

Bunun önemi şu arkadaşlar: Kamu Denetçiliği Kurumu anayasal bir kurum, temel görevlerini, amaçlarını, hedeflerini gerek Sayın Tanal gerek Sayın Türkoğlu ifade etti. Benim burada uzun uzun tekrar anlatmama gerek yok; Anayasa'ya bağlılık, hukukun üstünlüğüne bağlılık, idarenin yapmış olduğu iş, işlem ve eylemlere karşı insanların temel insan hak ve özgürlükleri noktasında haklarını savunmak ve benzeri. Şimdi, kurumun kendi raporu Meclis tarafından hukuka, Anayasa'ya aykırı bir şekilde görüşülemiyorsa, raporlar tartışılmıyorsa konuşulacak geriye ne kalıyor? Bu sorunun cevabının net verilmesi lazım.

İkincisi, bunu ısrarla söylemek istiyorum yine, önceki cümleme atıfla: Can Atalay, Hatay halkının iradesiyle milletvekili seçilmiştir ve seçildiği günden itibaren İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde oy birliğiyle o kurulun üyesi olarak seçilmiştir. Anayasa Mahkemesince hakkında hak ihlali kararı verilmiş olmasına rağmen ve bu karar Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunmasına rağmen temel görevi insan hak ve özgürlüklerini korumak olan kurul, Can Atalay'sız bir toplantı gerçekleştirmektedir. Bunun da tutanaklara geçmesi gerektiğini düşünüyorum.

Üç; rapora ilişkin sevgili arkadaşlar, elimde hem 2023 Raporu var hem de 2024 Raporu var. Arkadaşlarıma saygısızlık etmek istemem, her iki raporu da cümle cümle okudum; kopyalayaptır. Şimdi, bu iş önce bir ciddiyet istiyor, rakamlar değişiyor ama cümleler bile aynı. 700 küsur sayfa rapor 2023, 700 küsur sayfa 2024; sadece bir bölüm farklı 2024'e giren kurum bilgileriyle ilgili bir bölüm açılmış, onun dışındaki cümleler neredeyse motamot aynı, sadece rakamlar değişmiş ve rakamlarda da ne yazık ki gerilemeler var. Baktığımızda oradan da sonuç çıkarmamız gerektiğini düşünüyorum. Bir önceki yılda başvuru sayısı 19.317 iken 2024'te bu sayının 14.762'ye düştüğü görülüyor yani 5 bin bir gerileme olmuş. Bu, Kurumun tanıtımıyla mı ilgilidir yoksa Türkiye'de milyonlarca insanımızın artık umudu kesmesiyle mi ilgilidir, burada çözümlerin geliştirilememesiyle mi ilgilidir? Her birimizin şapkamızı önümüze koyarak düşünmesi gerektiğini ifade etmek isterim.

Ama yine arkadaşlarımız ifade ettiler, tekrara düşmek istemem ama tutanaklara geçmesi ve sonuç alınması açısından önemli. Sayın Tanal dedi ki: "Beş dönemdir bununla ilgili yasal teklifler sunuyorum ama görüşülüyor." Bu raporun sonunda, en sonunda 12'nci bölüm "Beklentilerimiz ve Hedeflerimiz" diye bir bölüm var. Arkadaşlar, Allah aşkına, 2023 Raporu'nun sonunu da açın, ben 2022'ye de gittim de, bu da 2023 Raporu. Şimdi, biz hâlâ aynı şeyleri konuşuyoruz, yapılacak işler ve hedeflerle ilgili 1-2 rakamsal farklılıklar dışında cümle cümle aynı. Şimdi, buradan hareketle de eğer hâlâ biz -sonuç almak açısından ifade etmek isterim- Venedik Kriterlerini, Paris İlkelerini konuşacaksak, KDK'nin yaptırım gücü olmadığından etkisiz kalmasını konuşacaksak, biz hâlâ Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere mahkemelere başvuru yetkisinin tanımlanmamasını yıllara sâri olarak konuşacaksak burada konuşacak ve eleştirecek gerçekten hiçbir şey yok. Ne yapsın başdenetçi ya da denetçiler ya da vatandaş ne yapsın? Çaresiz bir şekilde komisyon marifetiyle KDK'ye ya da Dilekçe Komisyonuna, diğer ilgili komisyonlara başvuruyor. Çözüm? Çözümü yok.

Siz anımsayacaksınız, yine, tam bir yıl önce temmuz ayında 100 bin imzayla emekliler Komisyonumuza dilekçeyle başvurdu. Dertleri, talepleri neydi? "Ya, bittik, öldük, milyonlarca insan olarak yoksulluk altında, rezalet, sefalet altında mahkûm ettiniz bizi, ne olur çözüm bulun." dediler. Üstünden bir yıl geçti ve birçok emeklinin belki de hayatları bitti, kaybettik, Komisyonun gündemine dahi gelmedi ya. Nasıl çözeceğiz biz bu sorunları, nasıl yapacağız Allah aşkına? Şimdi, o nedenle artık diz dövmek yerine çözüm üretmek lazım. Tabii ki burada da gelen başvuruların özelliği gereği idarenin yapmış olduğu iş, işlem ve eylemler, bunların bir kısmının kanunla düzenlenmesi gerekiyor. Yani yılda gelmiş 15 bin başvuru, işte, her birimiz burada milletvekiliyiz, Allah aşkına, herkes söylesin, mail kutularımızda binlerce talep var, bize gelen talepler var. İnsanlar çaresiz, hangi sektörü alırsanız alın, hangi insan grubunu ele alırsanız alın, insanlar çözüm bekliyorlar; Türkiye Büyük Millet Meclisinden, Kabineden, iktidardan, muhalefetten, hepimizden çözüm bekliyorlar. Bu çözümleri sağlayamazsak bu umutsuzluğa doğru gidiyor. O nedenle, ben, 2023 Raporu'nun usul ve esasları açısından -ki başında ifade ettim eleştirilerimi- hem o sorularıma net yanıt istiyorum hem de oradan hareketle bu kadar ciddiyetsizlik... Ya, KDK 700 sayfa rapor yazmış, Mecliste görüşülüyor. Neye rağmen? Kanuna rağmen, Anayasa Mahkemesine rağmen. Sanırsın ki Meclisi gece gündüz kapatmışız da ülkenin ve milyonlarca yurttaşımızın sorunlarını çözecek kanun düzenlemesi yapmışız.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tamamlayalım.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Tamamlıyorum.

Birçok yerde uluslararası görüşmeler yapıldı, Mecliste şunun görüşülmesine engel miydi yani? Şimdi, o nedenle, önce ciddiyet, önce konunun samimiyetle kabul edilmesi, savunulması ve çözüm geliştirilmesi noktasında da ayımsız olarak söylüyorum hem Kurumun işlerliği hem de yapının işlerliği açısından her birimizin sorumluluk alması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Biz sorumluluğu almışız, iktidar değişmeden bu sorunlar çözülmez, bitmez.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Arslan, kayıtlara geçmesi açısından, bilindiği üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 15 Ekim 2024 tarihli 7'nci Birleşiminde Karma Komisyonun 2023 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkında 142 sıra sayılı Raporu'nun 17 Ekim 2024 Perşembe günü Genel Kurul Birleşiminde görüşülmesine karar verilmiştir ancak 17 Ekim 2024 tarihli 9'uncu Birleşimde Saadet Partisi Grubu tarafından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi uyarınca verilen önerinin üçüncü oylamasında da karar yeter sayısına ulaşamamış ve birleşim bu nedenle kapatılmıştır. Bu çerçevede, 142 sıra sayılı Karma Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesine dair karar alınmış olmakla birlikte ilgili birleşimde karar yeter sayısına ulaşamadığından görüşmeler gerçekleşmemiştir.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Siz şimdi Saadet Partisi yüzünden mi demek istiyorsunuz, onu mu demek istiyorsunuz?

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Buna yönelik bir cümle, lütfen, bu önemli...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Şimdi, Sayın Başkan, İç Tüzük'ün 88'inci maddesi önümde. Geriye çektiğimiz raporda bütününde ya da maddelerinde bir değişiklik söz konusu mu? Hayır, rapor olduğu gibi önümüze geldi ve muhtemelen olduğu gibi de geri gidecek. Şimdi, 88'i de burada tartışmayalım ama Sayın Türkoğlu'nun da ifade ettiği üzere iktidar olan sizsiniz, Meclisi çalıştırması gereken de sizsiniz. Saadet Partisi şunu yapmış, işte, CHP bunu yapmış diyerek değil, siz Meclisi çalıştırmakla mükellefsiniz, biz zaten çalışsın diye çabalyoruz. O nedenle, gerekçenin haklı olduğunu düşünmüyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet, Sayın Tanhan, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli katılanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Açıkçası, Türk hukuk sisteminde kadük bir sistemden bahsediyoruz. Günümüzde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmazken tavsiye niteliğinde karar alan Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına uyulmasını talep etmemiz ne kadar gerçekçi olur, onu da sorgulamak gerekiyor.

Günümüzde devletler, demokratik hukuk devleti prensiplerinin güvence altına alınması, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerinin vurgulanması, aynı zamanda hukukun üstünlüğünün sağlanması için idarelerin denetlenmesine büyük bir önem atfediyor. Devletler bu denetim sürecinde vatandaşların haklarına daha fazla saygı göstermek, adaleti sağlamak ve demokratik

değerlere uygun bir yönetim anlayışını benimsemek için çeşitli denetim mekanizmalarını geliştirmeye çalışmaktadır. Ülkemizde aşırı merkeziyetçi bir geleneğin bürokratik kültürlerle harmanlandığı, hesap verilebilir olmayan, kayırmacılığın hayatın normal akışına uygun olarak kabul edildiği ve hatta şaşırılmaması gereken sıradan bir hadiseye dönüştürüldüğü, katılımın önemsenmediği, taleplere yanıt verilmeyen, denetim konusunda yetersizliğin had safhaya ulaştığı, adaletsiz bir personel rejiminin söz konusu olduğu, yolsuzluk ve rüşvetin alıp başını gittiği ve elbette insan hakları ihlallerinin katlanarak büyüdüğü ve âdeta sorunlar yumağı hâline gelen bir idari anlayışla karşı karşıyayız. Bu noktada, Kamu Denetçiliği Kurumunun, haklı, tek yanlı karar alabilen yönetimin hukuk dışı keyfi uygulamalarına karşı korumak ve yine yurttaşların bireysel hak ve özgürlüklerine ilişkin temel tehdit ve sınırlamalara karşı bir güvence oluşturmak gibi hayati bir rolü mevcuttur.

Yalnız, az önce de ifade ettik, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2024 yılındaki istatistiklerine baktığımızda, 2024 yılında 47 Avrupa ülkesinde yapılan şikâyetlerin toplamı 60.350 adettir. Aleyhine en fazla dava başvurusu bulunan ülke ise ne yazık ki yüzde 35,8'le Türkiye'dir. AİHM'de Türkiye için karar bekleyen 21.600 dava bulunmaktadır. Türkiye bu sayıyla diğer ülkelerden açık ara önde yer almaktadır. Tabii, bu rakamlara iç hukuktaki davaların uzunluğunu, Anayasa Mahkemesinin şekli ve kabul edilemezlik için ürettiği bahaneleri ekleyecek olursak gerçekte bu rakamların çok daha fazla olduğunu tespit edebiliriz. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından 2024 yılında en çok özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiği konusunda mahkûm edildi. Açıklanan kararlara baktığımızda en fazla ihlal Sözleşmenin özgürlük ve güvenlik hakkının güvence altına alındığı 5'inci maddesinde yani kişi hürriyeti ve güvenliği...

Yine, Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni 1950 yılında imzaladı ve 1954'te onayladı. Bireysel başvuru hakkını ise 1987 yılında tanıyan Türkiye AİHM'in zorunlu yargı yetkisini 1989'dan bu yana tanıyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasını bireysel ya da genel önlemlerle yapıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 46'ncı maddesi gereği sözleşmeye taraf olan devletler açısından AİHM kararları bağlayıcı nitelikte ancak Türkiye'de Selahattin Demirtaş, Osman Kavala, Figen Yüksekdağ ve diğer kararlara baktığımızda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi sistemine yönelik belirgin bir zorluk yarattığı da görülmektedir.

Öte yandan, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan dönemsel başvurulara baktığımızda, 2016 yılında 5.519 başvuru sayısı 2020'de 90.209'a çıkmıştır. Dört yıl içerisinde başvuru sayısı yaklaşık 16 kat artmıştır. Geçtiğimiz yıl 2024'te kuruma yapılan başvuru sayısı ise 14.762 olarak gerçekleşmiştir. 90 binden 14 bine düşmesinin bu Kurumun güvenilirliğinin az olduğunu veya olmadığını vatandaşlar nezdinde görülmesinden kaynaklandığını düşünmekteyiz. Son dönemde yaşanan gelişmeler söz konusu Kurumun hakkaniyete uygunluk ilkesini dikkate almadığını gözler önüne seriyor. Toplumsal sorunlar ve hak ihlalleri konusunda duyarsız kaldığı ve son kertede hukuka uygun kararlar vermek yerine dönemin siyasi koşullarına uygun kararlar vererek varlık nedenine uygun hareket etmediği görülmektedir. Söz konusu düşüşün sebebi ülkenin demokratikleşmesi değil, adalete olan güvenin ortadan kalkmasından kaynaklanmaktadır.

Kurumun bu kararlarını elbette çok çeşitli başlıklar altında sıralamak mümkündür. Bu temelde böylesi bir sıralamada cezaevleri kendisine en yukarılarda yer alacaktır. Hasta mahpuslara uygulanan düşman hukuku, insanlık dışı mekânlar olarak yüksek güvenlikli hapishanelerin durumu, tutsaklara işkenceye varan uygulamalar içinde ters kelepçe ve ağız içi aramaların dayatılması, disiplin cezaları ve koşullu salıverme şartları oluşmuş hükümlü mahpuslara verdikleri keyfi raporlarla mahpusları sözüm ona iyi hâlli saymayan idare ve gözlem kurullarının tutumu ve daha bir sürü haksız ve hukuksuz keyfi uygulama Türkiye hapishanelerinde yaşanan insan hakları ihlallerinin yansımasıdır ne yazık ki. Buna bir örnek verecek olursak en son örneği, Metris R Tipi Kapalı Ceza Hapishanesinde tutulan ağır hasta mahpuslardan ALS hastası olan Abdulkadir Kудay 2 Ekim 2024 tarihinde cezaevinde yaşamını yitirdi. Devlet yaşam hakkını korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenler de bu ölümlerden sorumludur. Türkiye hapishanelerinde hasta mahpusların yaşamını kaybetmelerine rağmen gerekli önlem ne yazık ki alınmıyor. 2018 ile 2023 yılları arasında Türkiye hapishanelerinde 2.258 mahpus yaşamını yitirmiştir. Adalet Bakanlığı 24 Temmuz 2023 ile 20 Aralık 2024 tarihleri arasında, yaklaşık beş yüz on günlük bir süre içerisinde cezaevinde 1.026 kişinin yaşamını yitirdiğini soru önergesine vermiş olduğu yanıtta hepimizle paylaşmıştır. Bu rakamlar cezaevlerinde bir günde 2 mahpusun yaşamını yitirdiğini teyit etmektedir. Üstelik Bakanlığın sayısal bir veriye dönüştürerek sunduğu yok edilmiş yaşam istatistiği Cemal Tanhan ve Mehmet Ali Yaşa gibi ölümün kıyısına gelince tahliye edilen ve kısa süre sonra yaşamını yitiren mahpusları içermiyor. Bu bir tabutta tahliye rejimi, bedenler çıkar ama yaşam çoktan içeride bırakılmıştır.

Siyasi mahpuslara yönelik cezaevlerindeki baskı ve hak ihlallerinin dozunun artması, ağız içi arama uygulaması, Adli Tıp Kurumunun taraflı raporları ve tahliyeye hak kazanan hasta mahpusların infazlarının yakılması, kelepçeyle muayeneye gitmeyi reddeden ve tedaviye erişim haklarının kısıtlanması başta olmak üzere çok çeşitli sebeplerle mahpusların sağlığına erişim hakkının engellendiğine ilişkin cezaevi raporları ve haberleri gelmeye devam ediyor.

Bakın, geçen dönem Halkların Demokratik Partisi eski sözcüsü Günay Kubilay'la ilgili basına yansıyan ring aracının kabininde kafes içerisinde bekletilmesi meselesi var. "Kafes uygulaması insan onuruna aykırı bir durum olduğu için bu kafes içerisinde gidip geliyoruz -kendi beyanlarını söylüyorum- saatlerce burada bekletiliyoruz. Burada öğle yemeği yemek zorunda kalıyoruz. İçinde kıpırdamak bile mümkün değil. Küçük pencereleri var. Böyle bir uygulama insanlık dışıdır." deyip tedaviyi reddetti ve tedavisi yapılmadı. Şimdi, tüm bu hususlara bakıldığında aslında Türkiye'deki hukuk sistemi ve cezaevlerine bakış açısının sadece belki milyonda bir örneklerinden bir tanesi.

Yine, mahpuslara yönelik yüksek güvenlikli Y ve S tipi cezaevlerinde bir buçuk saatlik havalandırmaya çıkarıldığı yönetmelikle düzenlenmiştir ama gerçekte olan bu mudur? Elbette ki hayır. Bu bir buçuk saat havalandırma durumu gerekçelerinde personel yetersizliği veya güvenlik gerekçesiyle tüm cezaevlerinde neredeyse on beş, yirmi dakikayla sınırlandırılmış bir durumdadır. Dolayısıyla, cezaevleri bu ülkenin kanayan yarası ve Kamu Denetçiliği Kurumu ve diğer kurumlar da Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu da bu konuda herhangi bir inisiyatif alıp bu konuda cesur raporlar, gerçekçi raporlar sunamamaktadır. Mevcut bu uygulamalar ancak kötü muamele ve zamana yayılmış işkence kavramıyla açıklanabilir uygulamalardır. Yüksek güvenlikli Y ve S tipi hapishaneler kapatılmalı, mahpusların insan onuruna uygun bir yaşam sürmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, mahpusların yaşam ve sağlık hakkını gözeten, koruyan bir anlayışın hâkim olması gerekir.

Benim bu sınırlı sürede değinmeye çalıştığım tüm bu ve benzeri hak ihlalleri ve hukuksuz uygulamaların büyük çoğunluğu Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından maalesef görmezden gelinerek kuruluş amacına uygun hareket etmemiştir, etmiyor. Bu gerekçeyle son derece önemli bir denetim mekanizması olan Kamu Denetçiliği Kurumunun yurttaşların haklarını koruyan, tarafsız, şeffaf, etkili ve etik bir yönetim anlayışıyla hareket etmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu kurumun dünyadaki başarılı muadillerinin uygulamalarını da dikkate alan bir yerden demokratik hukuk ilkelerine uygun şekilde idarenin denetlenmesine katkısının son derece önemli olduğunu paylaşıyoruz.

Yine, glütensiz yemeğe erişimle ilgili yaptıkları başvurularda yeterli somut verilerin oluşmadığı gerekçesiyle reddedilmesi de aslında bu insanların yaşam hakkının ihlali olarak değerlendirilebilir. İlerisi için söylüyorum, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine eğer böyle başvurular yapıldığında devletin ilgili kurumlarının yaşam hakkını ihlal etmesi sonucuyla karşı karşıya kalınabilir. Dolayısıyla, bunu önlemek bu Kurumun, Meclisin ve insan hakları savunucularının elindedir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Suiçmez, süreyi daha verimli kullanmamızı hatırlatıyorum lütfen.

ALİ BOZAN (Mersin) - Başkan, süre sınırlaması olmaz bence. 700 sayfa, 700 sayfa, 1.400 sayfa...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ben hatırlatmamı yaptım, takdir sizindir efendim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, sizi, milletvekili arkadaşlarımı ve kıymetli bürokratları sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken bir önceki dönem KDK Başkanı Sayın Şeref Malkoç'a ve ekibine hizmetlerinden dolayı teşekkür ediyorum. Yeni seçilen Başkan ve ekibine de daha da çitayı yükseltmelerini dileyerek başarılar diliyorum. Ayrıca, tabii, Sayın Başkana da başsağlığı dilekelerimizi de iletiyoruz.

Şimdi, süre için hemen uyardınız zaten. Dolayısıyla, ben, benden önce katılan -avukatların hep yaptığı gibi- meslektaşlarının sözlerine katılıyorum diyeyim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Bundan sonrakilere de katılın.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Gerçekten tüm milletvekillerinin söylediklerine katılıyorum ama şunu demeden geçemeyeceğim ben de: Aslında vatandaşlar haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle ilgili kurumlara başvurup onlardan sonuç bekliyorlar, bir o kadar da Türkiye Büyük Millet Meclisinde siyasi parti ayrımı yapmaya gerek yok, eminim hepinizde de o mektuplar vardır, e-postalarınız dolmuştur, milletvekillerine de başvuruyorlar insan hak ve özgürlüklerine karşı yapılmış olan saldırılar karşısında ama maalesef bizatihi Meclisimizin kendisi Anayasa'ya uymuyor. En tipik örneğini Can Atalay olayında görüyoruz yani Türkiye Büyük Millet Meclisi seçilmiş bir milletvekiline sahip çıkamamış durumdadır. O nedenle, bir kez daha burada Meclisimizi Anayasa'ya uymaya ve bizleri de bu konuda Meclis Başkanlığına gerekli yazışmaları yapmaya davet ediyorum.

Sayın Başkan, ben de raporun arka kısmına hemen baktım uyum oranlarına, tavsiye kararlarına. Şimdi, Adalet Bakanlığı hemen tabii, ilk başta gözümüze çarpıyor, 316 tane tavsiye sayısı verilmiş, baktığımız zaman toplamda da yüzde 94,23 oranında bir uyma yüzdesi görülüyor. Şimdi, ben raporu hazırlayan arkadaşlara da teşekkür ediyorum ama bunları Kurumdan gelen sadece rakamları mı alarak yerleştirdiniz, bunların niteliklerine ilişkin herhangi bir çalışma yapma imkânına sahip olabildiniz mi? Çünkü gerçekten bize gelen dilekçelerin büyük bir bölümünü de cezaevleri oluşturuyor. Şöyle diyemeyiz yani: Cezaevlerine biz bu insanları kapattık, ne yaparlarsa yapsınlar. Her türlü hakkından devlet olarak biz sorumluyuz, devlet sorumludur. Dolayısıyla, sorunlarına gözümüzün birini kapatarak birini de açarak bakamayız. Çözüm sağlamamız gerekiyor. Aynı şeyleri konuşup konuşup çözüm üretmiyoruz. Gerçekten iki yılı geçkin süreçte, Mecliste bulunduğum süreçte bazı arkadaşlarımız cezaevlerinde çok ciddi hak ihlallerini sürekli olarak dile getiriyor. Bunların bir tanesi bile gerçekse çok vahim sonuçlar doğurur yani bazısı mesela diyor ki: "Normalde infaz edilmiş ama hâlâ cezaevinde tutuluyor." Böyle bir şey var mı? Daha önce de buradan bürokrat arkadaşlara, Bakanlık yetkililerine söylemiştim. Böyle bir şey olabilir mi? Buna bakın, bir cevap verin. Devleti de zan altında bırakmaya gerek yok. Şimdi, dolayısıyla, bundan sonraki çalışmalarımızı çok daha verimli hâle getirmemiz lazım. Şimdi cezaevlerinde bu kadar şikâyet varsa tavsiye kararlarına bu kadar yüzdeyle uyulmuş olması doğrusu bende biraz şüphe uyandırdı. Belki bir incelemede...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Türleri farklı biraz yani buraya gelen şikâyetlerin türleri farklı.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, bilemiyorum, hani baktığım zaman gerçekten en yüksek tavsiye kararı burada verilmiş ama en yüksek oran da burada var.

Şimdi, Sayın Başkanım, ihlaller karşısında aslında tavsiye kararlarının etkin bir şekilde uygulanmasının sağlanması ve bir de Anayasa Mahkemesi kararlarını da tabii uygulayan bir ülke olmaktan çıktık ama uygulanmasındaki objektif kriterin sağlanması için çalışmalar yürütülürken aynı şekilde burada da bunun sağlanması, bu kurumda da sağlanması gerekiyor.

Şimdi, daha önce, biliyorsunuz, çoklu baro sırasında Türkiye Barolar Birliği, barolar ve avukatlar Ankara'da bir yürüyüş yapmaya kalkmışlardı. O zaman Sayın Mahmut Tanal Ombudsmanlık kurumuna başvurdu ve orada bir tavsiye kararı oluşturuldu, önemli bir tavsiye kararıydı. Peki ne oldu bu tavsiye kararı üzerine? Biz pazartesi Çağlayanda Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının davetiyle birlikte orada basın açıklamasına ve oradan da İstanbul Barosunda yapılacak basın açıklamasına karşı yürüyüşe davet edildik. Hep beraber adliyenin önüne çıktığımızda inanılmaz bir şekilde orada avukatların etrafı çevrildi. 3-4 polis, hepsinin sıralamasında, hepsinin de kalkanlarla çevrilmiş, "Dağılın!" diye anons ediyorlar, dağılacak yer, çıkacak yer bırakmamışlar. Ne içeriye girebiliyorsunuz ne çıkacak bir yer bulabiliyorsunuz. Saatlerce güneşin altında bekletilmek zorunda kaldık. Yani çok açık hak ihlali. Şimdi oradan sonra da bir süre sonra çıkıldı, yüründü, yolda birdenbire -15-20 avukatız- yine etrafımız kesildi. Benim şuradan şuraya kadar buram mosmor yani. Şimdi, hadi oradan, bir kısım arabalara binip gidelim denildi. Oradan sonra, oradan İstanbul Baro Başkanı tek başına yürümeye kalktı, 2-3 kişi yanında, onlar da bir saat Taksim Meydanı'nda abluka altına alındı. Basın açıklamasına gittik İstanbul Barosunun önüne, inanılmaz şekilde polis yani polisler avukatlardan daha çok, polis araçları avukatlardan daha çok, kalkanlar avukatlardan daha çok ve gerçekten Türkiye Cumhuriyeti devletinin büyük bir bütçesi buralara ayrılıyor, anladığım çünkü o araçlar çalışıyor, sonuçta içinde yine polis arkadaşlarımız duruyor, açıyorlar -bu sıcakta nereden

duracak, soğukta da tabii nerede duracak- onlar orada çalışıyor. Yüzlerce polis uyuşturucuyla, kaçakçısıyla, cinsel saldırganıyla uğraşacağına geliyor orada 100 avukatı ablukaya almaya kalkıyor. Şunun için söylüyorum: Şimdi başvuru yapacağız yine, ya, bunun yasaya, Anayasa'ya aykırı olduğuna zaten Ombudsmanlık kurumu karar vermiş yıllar öncesinden, bunun bir şekilde tekrarlanması bu sefer Kurumun etkinliğini de ortadan kaldıran bir sürece yol açıyor. O nedenle, bu hususları çok ciddi şekilde oturup tartışmamız gerekiyor.

Bir de kendimize bakalım. Soru önergelerimize bile cevap vermeyen bakanlıklar var, çok ilginç yani. Mesela bir bakanlığa 19 tane soru önergesi şey yapmışım, akıl veriyor. Ben Trabzon'la ilgili özel soru soruyorum, geneliyle ilgili "Burada şunları, şunları, şunları bulabilirsiniz." diye nerede, nasıl bakılacağına, bulunacağına milletvekiline oradaki arkadaşlar akıl veriyorlar. Yani hani biz hep böyle saygınız, "Gazi Meclisimiz" diye herkes konuşmayı açıyor ama o Meclisin saygınlığını biz ancak bunları yerine getirebilirsek sağlayabiliriz. Yani orada bizle dalga geçiliyor. Bunun da önünü açmamız gerekir. Yani özel soruları genel soru kapsamına sokarak bize cevap vermeden akıl vermeye kalkıyorlar. O yüzden ben de biraz... Biz bu komisyonlara yeni başladık tabii. Umarım bu dönem, insan hak ve özgürlüklerinin gittikçe kısıtlandığı bu dönem bizler çok daha hak temelli olarak, çok daha etkin bir şekilde çalışalım ve milletimizin Meclisine olan güvenini tekrar sağlayalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Sayın Bozan, ben pozitif ayrımcılık yapıp sizin sürenizin yarısını Sibel Hanım'a vermiştim, siz de bunu desteklersiniz diye düşünüyorum.

ALİ BOZAN (Mersin) - İyi yapmışsınız Başkan.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve temsilcilerimizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, başta söyledim, 700 sayfa, 700 sayfa, ne yaptı? 1.400 sayfa. 1.400 sayfayı nasıl değerlendireceğiz? Saatlerce değerlendirmemiz lazım aslında.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Komisyonlarda görüştük ya!

ALİ BOZAN (Mersin) - Ama başlarken de hep iktidarı eleştiriyoruz ya, ben bu defa muhalefeti eleştireceğim, İbrahim Bey'i eleştireceğim. Yani bazen diyor ki: "Yiğidi öldür, hakkını yeme." Hep eleştiri, hep eleştiri olmaz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Bir şeyde de iktidar eleştirilmesin.

ALİ BOZAN (Mersin) - Şimdi, iktidarın istikrarlı olduğu bazı konular var. Şimdi, az önce siz söylediniz, dediniz ki: "2023 raporu, 2024 yıllık raporu kopyalayapıştır yapılmış."

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ali Bey, dikkatle dinliyorum sizi.

ALİ BOZAN (Mersin) - Evet, kopyalayapıştır yapılmış ama bu bir istikrarın göstergesidir.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Geliyor size.

ALİ BOZAN (Mersin) - İstikrarın göstergesi nedir? 2023 yılında bir rapor hazırlanmış...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ali Bey, sizin muhalefeti eleştirmenize izin vermeyiz.

ALİ BOZAN (Mersin) - ...biz 2023 yılında bu rapora bir muhalefet şerhi yazmışız. 2024 yılı raporuna baktık, alt komisyonu raporuna baktık, muhalefet şerhimizi hiç değiştirmeye gerek yok. O yüzden, özellikle insan hakları ihlalleri söz konusu olduğunda mevcut iktidar gerçekten istikrarlı gidiyor.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Muhalefet de istikrarlı gidiyor.

ALİ BOZAN (Mersin) - Bu nedenle ben kendilerini gerçekten kutlamak istiyorum, tebrik ediyorum. Niye? Bakın, muhalefet şerhimizde biz demişiz ki: "Hasta mahpuslar -bir sene önce- meselesi -bizden önce farklı siyasi partilerden arkadaşlar söz aldılar- hâlen olduğu gibi maalesef devam ediyor." Biz demişiz; Y tipi, S tipi yüksek güvenlikli hapisaneler meselesi olduğu gibi devam ediyor ve bu arada ben rapordan bir değerlendirmeye bu konuya değineceğim. Şimdi, alt komisyon raporunun 84'üncü sayfasında "tekli odada tutma" diyor ve diyor ki: "İnfaz şekli olarak düzenlenememekle birlikte kısa süreliğine de olsa tekli odada tutma." Ya, infaz şekli değil ama S tipi, Y tipi yüksek güvenlikli cezaevlerinde şu anda infaz şekli hâline gelmiş. Yani o yüzden ben bu raporu okurken bazı konuların yanına not almışım, bunun yanına "hikâye" diye not almışım; hikâye bu, hikâye, hikâye! Yani mevcut mevzuata göre cezaevindeki bir tutuklu ya da hükümlü en fazla yirmi gün süreyle hücrede tutulabilir. Ya, şu anda kişi tutuklu, daha mahkemeye çıkmamış, belki beraat edecek ya da süreli hapis cezası almış, tek kişilik hücrede tutuluyor. Yani şu anda S tipi, Y tipi yüksek güvenlikli cezaevleriyle tutukluların almadıkları cezaları infaz ediliyorken kalkıp buraya tekli odada tutmayla ilgili bir değerlendirme yazmak... O yüzden yanına not almışım "hikâye" diye. Şimdi, yine raporumuzda ne demişiz? "Ağız içi arama" demişiz. Ağız içi arama maalesef hâlen devam ediyor ve biz alt komisyon çalışmaları esnasında rakamları baz alarak Adalet Bakanlığına plaket verdik. Ya, memlekette en fazla şikâyet, en fazla sıkıntı Adalet Bakanlığından. Evet, rakamlara göre Adalet Bakanlığı plaketini hak etti.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Fotoğraf karesinde...

ALİ BOZAN (Mersin) - Evet, varım, varım, ben de bulundum, sıkıntı yok, orada da söyledim. Bakın, rakamlara göre Adalet Bakanlığı plaketini hak etti. Biz bir sene önce hazırladığımız raporda demişiz ki: "Ağız içi arama nedeniyle insanlar tedavi olamıyor." Somut, net söyleyeyim yani Antalya ve Adana Cezaevlerinde hâlen ağız içi arama devam ediyor. Biliyoruz, ben toplantıya girmeden önce yeniden teyidini aldım. O yüzden diyoruz yani istikrarlısınız, maşallahınız var o konuda.

Yine, disiplin cezaları, infaz yakmalar... Ya, dilimizde tüy bitti. "İdare ve gözlem kurulu" diye bir şey uyduruldu 2021 yılında. İdare ve gözlem kurulu... Arkadaşlar, bununla ilgili bir şey yapmak gerekiyor. Eğer bu idare ve gözlem kurulları bugün bu şekilde devam ederse, ya Allah göstermesin, vallahi yarın öbür gün sizin de başınıza bela olacak, olacak yani bu şeyin göstergesi.

Şimdi, biz, o zaman "kayyum tahribatları" diye muhalefet şerhimize bir şeyler yazmışız ve demişiz ki "31 Mart 2024 seçimlerine doğru..." diye başlayan bir paragrafımız var. Sonrasında ne olmuş? Kayyuma devam. Ha, Ombudsmanlık kurumu şunu diyebilir: Ya, bu konuda hani bizim yetkilerimiz sınırlı. Evet ama o konuda tam bir noktaya değineceğim. Şimdi, "İnsan Hakları" başlığında Gazze'yle ilgili bir değerlendirmesi var. Şimdi iki yönden bir eleştiri yapmak gerekiyor. "Gazze dünyanın en

büyük açık hava hapishanesinden dünyanın en büyük çocuk mezarlığına." Ombudsmanlık kurumumuzun Gazze'de yaşananlara dair bir rapor düzenlemesi, bir çalışma yapması oldukça kıymetlidir, oldukça yerindedir, anlamlı buluyoruz ama Gazze'yle ilgili değerlendirme yapılırken, Gazze'yle ilgili çalışma yapılırken bizzat Türkiye üzerinden İsrail'e gönderilen akaryakıttan da bahsetmek gerekiyor. Ben Mersin Milletvekiliyim, Mersin ve İskenderun Limanları üzerinden İsrail'e gönderilen çelikten de bahsetmek gerekiyor. Ha, bu da olursa biz o zaman Gazze'yle ilgili değerlendirmelerin tamamının altına imza atarız. Şimdi, Gazze'yle ilgili değerlendirmeler yapılıyor ama bu ülkede kayyum meselesi... Bakın, kayyum meselesi herkesin eleştirdiği bir konu. Bu konuya dair Ombudsmanlık kurumumuz şu raporda bunu eleştiren iki söz kurmalıydı, kurabilmeli. Ben bu cesareti gösterebilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, cezaevleriyle ilgili yine birkaç konuya değineceğim. Şimdi, ceza infaz kurumlarındaki aşırı kalabalık sorunu hakkında yapılan şikâyetler. Biliyoruz, ya 115 bin kişi kapasite fazlası var şu an cezaevlerinde, tam 115 bin kişi. Şimdi, bu da yapılırken bazen şunu söylüyorum: Ya memleketi Ankara'dan yönetmemek gerekiyor. Örneğini vereceğim, Adıyaman Milletvekili Mustafa Bey buradayken bir de not alırsa, çözerse sevinirim. Geçtiğimiz hafta Adıyaman Cezaevini ziyaret ettim. Adıyaman Cezaevinin kapasitesi 2 bin civarında. Sordum, 304 kişi kalıyor. Cezaevi ne zaman açıldı? Sordum, üç ay olmuş sanırım. Ya, üç aydır 80 ilde kalan ve Adıyaman'da mahkemesi devam eden ya da ailesi Adıyaman'da bulunan tutuklu, hükümlü yok mu? Ne bekliyorsunuz? Ya, bu kadar bürokrasiye gerek yok. Orada 1.500 kişilik boş yer varken insanlar atıyorum Adıyaman'dan kalkıyor, Tekirdağ'a, Edirne'ye ya da Adana'ya, Mersin'e yakınına görmeye gidiyor. Bunun için niye bekleniyor? Mesele bazen memleketi Ankara'dan yönetmek meselesi diye düşünüyorum.

Şimdi, cezaevi nakil talebiyle ilgili yapılan başvurular, aile birliği nedenine bağlı nakil talepleri, eğitim nedeniyle, sağlık nedeniyle nakil talepleri, hepsinin yanına özür dileyerek "hikâye" diye not almışım, şundan kaynaklı: Hani ne anlatayım? Şimdi, Dilekçe Komisyonumuza en fazla başvuru nakillerle ilgili. Evet, Ombudsmanlık kurumuna yapılan başvurularla ilgili sorun çözülüyor ama aynı zamanda şunun da yapılması gerekiyor. Sayın Mehmet Salih Dal, Bakan Yardımcılarının tamamı geldi, dinledik ama aynı zamanda benim oradan beklentim, en azından bundan sonrası için beklentim şudur: Bir konuda Ombudsmanlık kurumu bir karar vermişse daha sonra aynı konuda ilgili Bakanlığa bir başvuru geldiğinde en azından derhâl gereğini yerine getirmesi. Bakın, 2023 raporundan 2024 raporuna değişen bir şey yok. Önümüzdeki günler için peşinen bir şey söylemek istemiyorum, peşinen bir şey söylersem haksızlık etmiş olurum. Umarım ve dilerim, 2025 yılı raporunu biz değerlendirirken deriz ki: Falan, falan, falan bakanlıklarımız, kurumun bir kararını beklemeden, kurumun daha önce verdiği bir kararı emsal kabul edip gereğini yapmış; dileğim, temennim budur çünkü o kadar Bakan Yardımcısı geldi, kendilerini dinledik, zamanlarını aldık.

Şimdi, son olarak, yine raporda pasaport meselesi. Yani özellikle 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında hakkında herhangi bir mahkeme kararı olmadan...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Evet...

ALİ BOZAN (Mersin) - Sen böyle yaptıkça ben devam ederim.

Şöyle toparlayacağım: Şimdi, herhangi bir mahkeme kararı olmadan yurt dışı yasağı konulan yurttaşlar meselesi. Bence bu konuda da yani bunları söylerken, eleştirirken aynı zamanda kuruma verdiğimiz değerden kaynaklı eleştiriyoruz. Burada bir mahkeme kararı olmadan yurt dışı çıkış yasağı konulan kişiler, bir de farklı bir boyutu var. On beş senedir yargılanıyor ya vatandaş, on beş senedir mahkemesi devam ediyor, yurt dışı çıkış yasağı var. Ya cezaysa ceza, beraatse beraat ama bu yurt dışı çıkış yasağı bir türlü kalkmıyor. Buna dair de bence raporda mutlak surette bir değerlendirmenin olması gerekiyordu.

Yine, son olarak, cezaevlerinde iâşe bedellerine dair. Şimdi, iâşe bedelleri konuşuluyor, eleştiriliyor. İşte, sene başında bir iâşe bedeli belirleniyor cezaevleri için ama sene içinde her şeye zam geliyor, o iâşe bedeli olduğu gibi yerinde kalıyor. Tesadüf ki Komisyon toplantısına girmeden önce Adana Suluca Cezaevinde kalan bir mahpusun yakınının bana gönderdiği sesli bir mesaj var, toplantı bitiminde o sesli mesajı Kürtçe bilen vekillerimize dinleteceğim yani orada yaşanan sıkıntıyı bir baba hangi duygularla anlatıyor. Şimdi, orada mesele sadece bir cezaevi meselesi değil çünkü her yere aynı iâşe bedeli gidiyor. Orada bu sıkıntı yaşıyorsa 81 ildeki bütün cezaevlerinde de aynı sıkıntı yaşıyordur diyorum ve son olarak böyle...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Bu üçüncü "son olarak" oldu.

ALİ BOZAN (Mersin) - Üçüncü... Cezaevleri diyoruz ya, Adalet Bakanlığına hani plaket verdik.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Beraber verdik.

ALİ BOZAN (Mersin) - "Verdik" diyorum zaten, "verdiniz" demiyorum, rakamlar öyleydi çoğu konuda.

Adana Yüksek Güvenlikli Cezaevinde Mehmet Emin Töre'nin yazmış olduğu Kürtçe şiir kitabı dışarıya baskı için gönderildi, aynı kitap tekrar içeri alınmadı. Baskı için gönderilirken yani zaten cezaevinin onayından geçerek dışarı gitti, baskıya verildi, kitap hâline geldi ve kitap tekrar cezaevine alınmadı. Notta diyor ki: "Bana bizzat gönderdiği vasisi ve görüşüyüm." Bana gelen notu olduğu gibi sizlerle paylaştım arkadaşlar.

Şimdi, bu meseleler sadece 1 kişinin, 2 kişinin yaşadığı meseleler, sıkıntılar değil. Bu anlamda, ben Ombudsmanlık kurumunun bundan sonra alacağı kararlarda, kimi zaman tıpkı Gazze'yle ilgili olduğu gibi, kimi konularda mutlak surette açıklamalar yapması, mutlak surette değerlendirmeler yapması ve bu cesareti gösterebilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Hepinize şimdiye kadar gösterdiğiniz çaba ve emeklerden dolayı tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Şanlıtürk, buyurun lütfen.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, ben de hepinizi saygılarımla selamlıyorum. Kamu Denetçiliği Başkan ve üyelerimize de hoş geldiniz diyorum.

Daha önceki Başkanımız da donanımlıydı, efendim, önceki Kamu Denetçiliği Kurumu üyelerimiz de kıymetli çalışmalar yaptılar, hayırlı uğurlu olsun. Ben kurumumuza yeni seçilen arkadaşlarımıza da başarılar diliyorum. Tabii, Yargıtay Başkanlığı gibi bir tecrübeye sahip bir Başkanımız da var, cenaze dolayısıyla da sabırlar dilemiş olayım.

Tabii, Sayın Başkanım, Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye kararlar alıyor. Özellikle yerel yönetimlerle ilgili -raporu işte ben de okudum- vatandaşlarımızdan 2014 yılından 2024 yılına kadar 13.500 müracaat olmuş Kamu Denetçiliği Kurumuna. Tabii, dediğim gibi, tavsiye kararları var. Bu kararların ya da bu şikâyetlerin azalması için Türkiye Büyük Millet Meclisinde, bizim de

yasalarla bunların, şikâyetlerin aza indirilmesiyle ilgili yasal düzenlemeleri de yapmamız gerekir. "Nedir bunlar?" diye baktığımızda, yine burada mülkiyet hakkıyla ilgili kamulaştırmamız el atma var. Bunu biz 3194 sayılı İmar Kanunu'nda düzenlemişiz fakat belediyelere, yerel yönetimlere beş yıllık bir süre veriyor, belediyeler -tabirimi mazur görün- hülle yaparak bunu beş yılda bir uzatıyor. 1982 yılında vatandaşın arsasına kamulaştırmamız el atma yöntemiyle el atılmış; efendim, 2018 yılına kadar her beş yılda değiştirerek "belediye hizmet alanıdır, parktır, yeşil alandır" gibi... Dolayısıyla, bu 3194 sayılı İmar Kanunu'muzda Sayın Özhaseki'nin Çevre ve Şehircilik Bakanı olduğunda diyor ki: Beş yıllık süre içerisinde ya kamulaştırırsın, parasını ödersin, istediğin lejjandında ne yazıyorsa kullanırsın ya da vatandaşa bitişikteki parselin imarını verirsın." Ama şu anda bununla ilgili de sıkıntılar var. Bununla ilgili, bu sürenin kesinlikle uzatılmaması adına bu süreyi sonlandıracak bağlayıcı bir hüküm oraya koymamız lazım.

Yine, orman vasfını yitirmiş araziler var, burada yine aynı şekilde Kamu Denetçiliği Kurumuna da yazmışlar, Karadeniz Bölgesi'nde bizim yaşadığımız üzerinde fındık bahçesi ve evler olan yerler var. Dolayısıyla, buralar vatandaşın kullanımına devam ediyor, elinde tapusu yok; efendim, zirai don oldu, bunlardan yararlanamıyor, kamulaştırma olduğu zaman bunlardan yararlanamıyor. Dolayısıyla, bizim burada Mecliste bir kanun çıkararak orman vasfını yitirmiş arazilerin öncelikle 2/B'lik alana atılması, 2/B'lik alandan da vatandaşa satılmasıyla ilgili bir kanuni düzenleme yapmamız gerekiyor. Orman Bakanlığımızın yetkilileriyle görüştüğümüzde, Orman Kanunu'nun ek 16'ncı maddesinde bir bölüm var, orada diyor ki: Köy yerleşkesinin 15 metre dışındaysa bu ek 16'ncı maddeden faydalanamazsınız. Karadeniz Bölgesi milletvekillerimiz de burada, Karadeniz'de iki kardeşin evinin arasındaki mesafe 500 metre, 1 kilometre. Dolayısıyla, bunun buradan faydalanabilmesi mümkün değil. Bunun da yönetmelikle çözülmesi mümkün değil. Bizim burada Meclisten bu spesifik alanlarda kanuni düzenleme yapmadan bu şikâyetlerin en aza indirilmesi kesinlikle mümkün değildir. Karadeniz Bölgesi'nin de bu çok ciddi bir sorundur diye düşünüyorum.

Özellikle kamulaştırmamız el atmayı da söyledik. Yine, burada mülkiyet hakkıyla ilgili çok kanun maddesi var, ben onları da söylemek istemiyorum.

Yine, belediye meclis kararlarında belediyeden belediyeye bir tekdüzelik yok. Belediye meclislerinin mesela itfaiye raporları farklılık arz ediyor; bir belediyede daha ucuz, bir belediyede daha fazla. Meclis kararlarıyla bunların da... Yani Trabzon'da yaşayan bir vatandaş ile İzmir'de yaşayan vatandaşın aldığı aynı hizmete aynı oranda ücret ödemesi adına yine burada bizim Türkiye Büyük Millet Meclisinde gerekli düzenlemeyi yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Cezaevleriyle ilgili -ben aynı zamanda Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonundayım- buradaki Komisyonla birlikte cezaevlerini denetliyoruz. Birçok yere gittik; Erzurum, Erzincan, Sincan Cezaevlerini denetledik; Mardin'e ve Diyarbakır'a ben gidemedim ama arkadaşlarımız oralara da gitti. Bu ağız içi aramaların neden yapıldığını sordüğümüzde idarenin bize en çok söylediği şey, bir kısım mahkûm ağızda jilet saklıyor ve karşıya zarar veriyor. Dolayısıyla, ağzının içine bakılmış olması bir insan hakları ihlali değildir, bu bir güvenlik tedbiridir. Çıplak aramalarla ilgili şikâyetler gelmişti, bize, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna ya da alt komisyona şu ana kadar gelen bizim yerinde tespit ettiğimiz "Beni çıplak aradılar." diye... Efendim, örtü verilmeden çıplak arama şu anda cezaevlerimizde yok, geçmişte böyle şikâyetler bildirilmiş. Mesela kitaplarla ilgili, mahkûm başı 18 kitap veriliyor, 3 kişilik koğuştaki 18x3 yani 54 kitap bulundurulabiliyor, değişiklik oluyor. Mesela ne istemişler? Kürtçe gazete istenmiş; "Xwebûn" "Demokrasi" gibi işte birkaç tane yazılı basından talepleri olmuş. Bunlarla ilgili de cezaevlerimiz ellerinden geldiği kadar bu hakları da mahkûmlara vermiş oluyor.

Ben sözü çok fazla uzatmak istemiyorum. Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Mertoğlu...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarımız, değerli kamu denetçilerimiz; iktidar partisi mensubu olmanın sorumluluğu maalesef, her zaman olduğu gibi yine bizde, bizim az konuşmamız gerekiyor, Mecliste sürekli bulunmamız gerekiyor. Başkanımız gerekçeyi açıkladı; işte "Saadet Partisinin vermiş olduğu önerge gereği karar yeter sayısından Meclis kapandı." dedik. Her seferinde Meclisi kapatmak isteyen siz, çalıştırmayan siz ama sorumluluk bizde; eyvallah, bu sorumluluğu biz üstümüze alıyoruz, almaya da yine devam edeceğiz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sadece 10 kişiyle takip etmenizi istemiyoruz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Özellikle Mahmut Tanal konuştu, çıktı; Selçuk Bey konuştu, çıktı; şimdi, bir çelişkiyi... CHP Vekilimiz İbrahim Bey burada Allah'tan, Mahmut Tanal "Kamu Denetçiliğine yapılan başvuru sayısının düşmüş olması aslında iyi bir şeydir çünkü demek ki insan hakları ihlalleri konusunda vatandaşlarımız daha az ihlale maruz kalıyor." mahiyetinde, mealinde bir şey söyledi ama İbrahim Bey ve bir iki arkadaş tam tersini söyledi, dedi ki: "Sayılar düştü, demek ki ombudsmanlığın gücü kalmadı." Yani CHP kendi içerisinde bir çelişki... Mahmut Tanal'la bir değerlendirirsiniz.

TİHEK'ten bahsetti Selçuk Bey, eski TİHEK Kurul üyesi olduğumdan dolayı... Yani bir şeyi söylüyoruz, bilgiye dayalı, görgüye dayalı değil. "Senede 10-12 denetim yaptık." diyor. Ben şimdi, o arada aradım, dediler ki: "Geçen sene itibarıyla 35 tane sadece cezaevi denetimi ve raporlama yaptık." Toplam 156 cezaevini ziyaret etmiş ve raporlama yapmış TİHEK. Ee, buradan söylemiş, "10-12 ziyaret yaptık." demiş, çeki gitti maalesef.

Bir de iki yıllık milletvekiliyim ben, yeni milletvekiliyim ama Mecliste gördüğüm bir şey var arkadaşlar, özellikle muhalefet partilerine söylüyorum. Ya, bir mikrofonu bulduğumuz zaman aklımıza ne geliyorsa her şeyi aynı anda söylüyoruz. Bir kanun maddesinde değişiklik önergesi veriliyor, işte "ilave edilmiştir" yerine "eklenmiştir" şeklinde değiştirilmesini teklif ediyoruz ama konuşulan şeyler tamamen gündemin haricinde.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İç Tüzük'ten kaynaklı sizin, iktidar partisinin şeyinin...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Bizim burada Ombudsmanlığın raporunu görüşmemiz gerekiyor.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Az önceki söylediğinizle çeliştiniz ama Sayın Başkan.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Nasıl?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Az önce dediniz ki: "Muhalefet çalışmıyor, Meclis kapalı, karar yeter sayısı yok; onun için şey oluyor." Sonra da bu engelleme, sırf muhalefet konuşmasın diye getirilmiş olan İç Tüzük maddesini gerekçe yapıyorsunuz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, ben gerekçe yapmıyorum.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Dolayısıyla kendi söylemlerinizi arasında bir çelişki olmuyor mu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ben şu anda... Bir kanunumuz var, bir de İç Tüzük'ümüz var; İç Tüzük'e bağlı olarak hareket etmemiz gerekiyor.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Az önce Meclisin kapatılması gerekçesini bir siyasi partiye bağladınız ama İç Tüzük'ü değiştiren iktidar partisi Sayın Başkan.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - İktidar sorumluluğu bağlamında söyledim onu.

Ben bir bitireyim Sayın Vekilim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Bir izin verelim lütfen konuşmacıya.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Gündemimiz Ombudsmanlığın raporu, alt komisyon olarak da biz gayet güzel bir çalışma yaptık, neredeyse hemfikir olduk; bütün Bakan Yardımcıları arkadaşlarımız geldi, kamu denetçilerimiz buradaydı, güzel bir ortamda eleştirilerimizi de yaptık, övgülerimizi de yaptık o ortamda ama şimdi gelip baktığımız zaman farklı bir tabloyla karşı karşıya kalıyoruz. Ombudsmanlığın raporunu görüşeceğimiz yerde başka şeyler konuşuyoruz. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, eyvallah, tabii ki insan haklarını konuşacağız ama her zaman gündeme cezaevleri konusu geliyor. Cezaevleriyle alakalı, Adalet Bakanlığına burada hep birlikte -yapılan şikâyetler konusunda- uyum ve odak noktasında iyi durumda olduğu için plaket verdik, şimdi o plaketi eleştiriyoruz; Sibel Başkanım da eleştiriyor ama arkadaşlar, kanunu bir kez daha okumak istiyorum, kurumun görevi: "Kurum idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak..." Ve başvuru üzerine yapıyor bunu. Ben Kamu Denetçiliğini tekrar tebrik ediyorum; buna rağmen cezaevleri ziyaretleri yapıyorlar, ulusal ve uluslararası raporları yapıyorlar. Gerçekten bir insan hakları kurumunun bana göre kanundaki yetkilerini biraz daha genişleterek yapıyorlar, güzel şeyler de yaptılar, yapıyorlar. Hem önceki Başkanımıza hem şimdiki Başkanımıza da teşekkür ediyorum ama gündeme bağlılık noktasında ben özellikle rica ediyorum yani biz raporu konuşmıyoruz; onun dışında, işte, cezaevlerini konuşuyoruz, ağız içi aramayı konuşuyoruz. Yani ben şimdi cezaevleriyle ilgili onlarca uluslararası rapor burada söylerim. Yani cezaevleri konusunda Türkiye'nin durumu hakkında "Ya, her şey mükemmeldir." diye hiçbir zaman demiyoruz ama yani Avrupa ülkelerinin çoğundan iyiyiz yani.

ALİ BOZAN (Mersin) - Avrupa'dan bahsetmedim ben.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - İşinize geldiği zaman Avrupa, gelmediği zaman değil; tabii, öyle oluyor zaten. Ben bire bir ne yaşadım, biliyor musunuz? Hayvanları Koruma Kanunu'nda değişiklik yaptığımızda ben imza sahibiydim, özellikle CHP ve DEM PARTİ'li arkadaşlar dedi ki: "Bu konuda, bu kanunun uygulanmasında Avrupa'yı örnek almayalım." Dedik ki: "Nereyi alalım?" "Hindistan'ı alalım." dediler. İşimize geldiği zaman Avrupa'yı alıyoruz, gelmediği zaman Hindistan'ı alabiliyoruz.

Ben, Kamu Denetçilerine teşekkür ediyorum güzel, özverili çalışmalarından dolayı. Tekraren seçilen üyelerimize başarılar diliyorum. Başkanımıza da Allah sabırlar versin, başsağlığı diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Alkayış, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli misafirlerimize de hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, söze şuradan başlayayım; tabii, Selçuk Bey gitti.

ADEM ÇALKIN (Kars) - Selçuk Bey gene mi gitti?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Konuşup gidiyor yani dün de öyle yaptı, gidiyor. Şu açıdan önemli, dün de öyle oldu, yani hakikaten bir şey söyleniyorsa muhakkak karşı taraf da başka bir şey söyleyecek. Bizim hakikaten birbirimizi dinlememiz lazım.

Sayın Başkanım, tabii, bu raporların konuşulacağı zaman ikimiz de grubumuz adına söz almıştık; aslında günlerce de hazırlık yapmıştık ama nasip olmadı. Meclis kapanınca işte böyle oldu. O yüzden bu konuda biz masumuz arkadaşlar.

2 raporu da beraber değerlendiriyoruz. Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurumu, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kamu Görevlileri Etik Kurulu gibi, CİMER gibi birçok kurum kuruluş AK PARTİ'mizin iktidarında oluşturulmuş kurumlar. Buradaki amaç ne? Az önce dile getirildi: Anayasa'mızın 74'üncü maddesinde yer verilen hüküm gereğince Türkiye Büyük Meclisi Başkanlığına bağlı olan idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceleyen ve 6328 sayılı Kanun'la kurulmuş anayasal bir kurum. Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin hukuka, hakkaniyete, insan haklarına ve iyi yönetim ilkelerine aykırı işlemlerine karşı bireylerin hakkını temelde korumak, geliştirmek için oluşturulmuş bir sistem, bir kurum. Kurulduğu günden bugüne baktığımız zaman da on bir on iki yıl geçmiş -hakikaten ben de şu andaki Başkanımıza sabırlar diliyorum- önceki dönem Başkanımız Sayın Şeref Malkoç Bey de gerek Kurumun tanınırlığı açısından, bilinirliği açısından ciddi bir misyon yükledi. O tarihte de bizler Adıyaman'da avukattık, hakikaten çok etkili programlar oldu. Başvuru sayılarını da biz buna bağlıyoruz yani vatandaş olarak bir alternatif başvuru sistemi de olduğu bilindikçe, anlaşıldıkça bu sistem kendi kültürünü, kendi içtihatlarını da oluşturuyor. 29 Nisan 2025 tarihinde Salih Bey'in Başkanlığında burada bir toplantı yapmıştık, Başkanımız da katılmıştı, ben orada da söyledim yani Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olarak çalışan bir kurumumuz var. Evet, burada eleştirileri dinledik Sayın Başkanım ama iğnenin bir kısmını kendimize de batırmamız lazım Meclis olarak. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı bir kurum, 3 ayağı var, bir tanesi Meclis, bir defa bizim bu Kurumu çok iyi korumamız ve geliştirmemiz lazım.

İkincisi, Kurumla ilgili ciddi bir tanınırlılık oldu; bunu artırmamız lazım.

Üçüncüsü de kurumlarımızın alınan kararlara riayet etmesi, verilen kararları uygulaması noktasında kurumların dikkatini çekmek lazım. Bu konuda da bu dönemde hakikaten iyi çalışmalar yapıldı, çok teşekkür ediyorum yani eğer uyulmuyorsa tavsiye kararına niçin uyulmuyor? Oturduk, burada günlerce konuştuk, saatlerce de dinledik. Bir kurum buna uyuyorsa da hakikaten teşekkür ettik. Yani mesela ben bir hukukçu olarak şöyle, bu toplantılara girmeden önce, milletvekili olmadan önce çok bürokratik bildiğim kurumların esasen "Lütfen bize bir yol açın, tavsiyede bulunun." dediklerine burada şahit oldum. Hatta yani Millî Savunmaya bağlı askerî kurumların sadece bir emsal kararı, bir başvuruyu alıp bütün başvurular için teşmil ettiğini hep beraber

gördük. Bunlar iyi gelişmeler, doğru gelişmeler ama bunun üstüne bizim de bir şeyler eklememiz, geliştirmemiz noktasında önümüzdeki süreçte bize, Meclisimize ve milletvekillerimize sorumluluk düştüğünü söylemek istiyorum.

Kurum dünyada da Türkiye'de de yeni bir kurum. Yani burada milletvekili arkadaşlarımızın bir kısmı hukukçu değil, biraz da ona bağlıyım. Şimdi, zor bir şey yapıyoruz aslında insan hakları savunucuları olarak: Bir, bir yargı kararı olmadan, hâkimin kararı olmadan biz bazı meseleleri, yargının o bürokratik, o ağır işleyişinden bağımsız olarak bir an önce vatandaşın hak sahibi olmasını istiyoruz. Dolayısıyla, yaptığımız iş hakikaten çok nadide bir iş, güzel bir iş ama bizim bunu korumamız lazım ama aynı şekilde şunu da yapmamız lazım: Burada muhalefetteki arkadaşlarımız söyledi, bir de yani yargıya sirayet etmiş, başka kurumların, kuruluşların işleyişlerin konusu olan işler var; mesela, bir vekilimiz dün burada Komisyondaki temsille ilgili "Kamu Denetçiliğine götürün." dersiniz bu elmalar ile armutları karıştırmak olur. O vesileyle yeni bir alan, dünyada da yeni bir alan. Bunu devam ettirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Ali Bey'in söylediği konu Adıyaman Cezaevi. Bir defa, bir konuda ben de size katılıyorum, ben de muhalefeti eleştiriyorum, bugün beraberiz.

ALİ BOZAN (Mersin) - Eyvallah, devamını bekliyorum.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Çünkü bunu samimi bir beyan olarak söylüyorum, hakikaten muhalefetin de çok eleştirilecek konusu var, milletvekili olunca anladım. Yani bunu özellikle söylüyorum: Her yerde iktidar vardır ama muhalefet demokrasilerde vardır. Demokrasilerdeki muhalefetin yeri, durumu, yol göstericiliği, eleştirileri de son derece kıymetlidir. Bunu, dengeyi iyi korumak lazım diye söylüyorum.

Efendim, Adıyaman Cezaevimiz 2 bin kapalı, 500 de açık olmak üzere 2.500 kapasiteli. Cezaevini açtık, cezaevi açıldıktan sonra bazı şikâyetler aldık. Sonra altyapısıyla yani kanalizasyonla ilgili bir eksiklik görüldü, yazı yazıldı. 15, 16...

ALİ BOZAN (Mersin) - Acele etmeseydiniz açılması için, bakanlık bakanlık geziyordunuz açılış diye. Bitseydi ondan sonra açtırsaydınız.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, şöyle Sayın vekilim: 15, 16 sayfalık biz ek bir rapor aldık, şu anda da onlara çalıştık, çalışıyoruz. Bakanlık bunları da hallediyor. Bakanlığın istediği o raporda geçen eksiklikler giderilene kadar kapasiteyi artırmıyoruz hem hükümlü ve tutuklu almadık hem de yeni personel ve tayinleri de durdurduk. Bu, insan hak ve hukukuna olan saygımızdan dolayı.

ALİ BOZAN (Mersin) - Demek ki bugüne kadar orada kalan 300-400 kişi insan haklarından mahrum kaldı.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, onlarla ilgili bir sorunu yok, kapasiteyi arttırsak sorun çıkacak. Ali Bey, kapasiteyi arttırsak sorun çıkacak. Raporu da beraber inceleriz. O yüzden, şimdi biz bu kapasiteyi karşılayacak, o eleştirileri yerine getirecek ihtiyaçlar giderildikten sonra planladığımız gibi devam edeceğiz. Tabii, siz de Adıyamanlısınız, teşekkür ediyorum hassasiyetinize.

ALİ BOZAN (Mersin) - Ben çözüm olsun diye söylüyorum.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Elâzığ depreminden sonra, biliyorsunuz, Adıyaman Cezaevini kapattık çünkü hasar almıştı. Ondan sonra hakikaten Adıyamanlı bir hukukçu olarak da hem tutuklu ve hükümlü yakınlarının hem avukat arkadaşlarımız çok ciddi anlamda sıkıntı yaşıyorlar. Yani ben de Siverek'e gidiyorum, Diyarbakır'a gidiyorum, Şanlıurfa'ya gitmek zorunda kalıyorum. Kısa sürede inşallah bunu giderip, bu sıkıntıyı da hep beraber aşacağız.

Sayın Başkanım, ben raporlardaki konuları da, eleştirileri de, 2 raporu da inceledim.

Son söz olarak: Kamu Denetçiliği Kurumunun önümüzdeki süreçte daha fazla yol alacağına, özellikle -dediğim gibi- bu hak arama kültürünün artırılmasıyla beraber alternatif bir yol olduğunun vatandaşlarımıza ulaştırabildiğimiz kadar Kurumumuzun hem özlük haklarını hem personel sayısını hem de çalışmayla ilgili koşullarını da iyileştirerek inşallah daha iyi sonuç alacağımıza inanıyoruz.

Emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkanım, çok kısa...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ali Bey, söz almayan üyelerimiz var; izninizle, önce İrfan Bey'e vereyim sözü.

Buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, kıymetli üyelerimiz ve misafirlerimiz; ben bu Komisyonda olmadan Kahramanmaraş Hapishanesine 5 kez gittim, çok da milletvekili gitmezmiş oraya ama işin ilginç yanı, bulunduğum farklı gruplardan bir şikâyet almadım; onu söyleyebilirim ama şu var: Hukuk yöneticisi yani gerek teknik anlamda hâkim ve savcılık yapanlar... Sayın Milletvekilim hukukçu olmadığını söyledi; bizde de ben tıp mensubu olarak bizim idari görevimiz var, bir de kendi tıbbi görevimiz var. Arkadaşlarımız idari görev ile teknik görevlerini bir birine karıştırıyorlar yani infaz kurumlarında idari bir görev işliyorlar. Şimdi, burada ali kıran baş kesen hâkim savcı tavrını devam ettirmeye çalışıyorlar. Hâlbuki, o ayrı bir konu, oranın idaresi, oranın sevkı ayrı bir konu ama öbür tarafta hukuk ayrı bir konu. Dolayısıyla, bu infaz kurumlarının aslında ayrıştırılmasında bence yarar olduğunu düşünüyorum - yönetiminde- çünkü aynı şekilde, deprem döneminde Kahramanmaraş'ta yapıldığını bildiğim hâlde altı ay boyunca orayı boş tuttular, dışarıdan nakillere izin vermediler, yavaş yavaş şekilde işi götürdüler çünkü denetim yok, soramıyorsun. Yani anladım, hukuki konuda yani "Sana sormayalım, işine karışmayalım." diyorsun, o ayrı bir şey ama senin burada yönettiğin idari bir şey, buna sormamız lazım bizim ama maalesef bunun sorulmayacağını öğrendik bu çerçevede. Hani yazılı soru önergelerimize cevap verilmiyor; doğrudur, verilmiyor. Ben geçen hafta öğrendim, biz orduvelerine giremiyormuşuz yani milletvekili olarak; onu da fark ettik. Geçen hafta vali, jandarma alay komutanı bir toplantıda bunu dile getirdim, Jandarma Alay Komutanı "Bunun nasıl önerebilirsiniz?" diye bana öyle bir tavırda bulundu. Ben de "Allah Allah, ben yirmi iki-yirmi üç senedir bir şeylerin değiştiğini düşünüyordum Türkiye'de. Demek ki değişmeyen varmış komutanım." deyince biraz tabii, kızardı bozardı kendince ama değişmeyen şeylerin olduğunu da fark ediyoruz. Sadece yazılı soru önergelerini... Bakın, yenidoğan çetesi olayı çıktığında iyi niyetle Sağlık Bakanından randevu istedim -ben de özel hastane yönettim, başhekimlik yaptım, sağlık müdürlüğü yaptım yani

olaylara bakış açımı olumlu şekilde anlatma açısından- üç ay boyunca randevu alamadım, en sonunda geri çekiyorum randevumu dedim, geri çektim. Daha sonra öğrendim ki bunu kibirden yaptığını düşünüyordum ama birebir Komisyonlardaki bakış açımdan anladım ki korkudan yapamıyor, veremiyor şeyini. Bugün itibarıyla biraz alta düşeyim dedim, Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısından bir aydır randevu istiyorum. "Eşi Maraşlı." dediler, belki bir torpil yapar falan diye...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Vekilim, biraz konu içinde kalıp toparlayalım mı?

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Yok, ben konu içinde kalmayacağım, öyle bir şey yok yani olanı söyleyeceğim. Ombudsman... Kamuyla ilgili milletvekilinin yaşadığı sıkıntıyı anlatıyorum, şu anda tam bir dilekçe veriyorum, tam bir dilekçe veriyorum; bir milletvekiline, bir kamu kurumunun bakan yardımcısı ve bakanı tarafından nasıl muamele yapıldığını anlatıyorum. Bu da tam da bu kurumun işidir işte, tam da bu kurumun işidir.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Anlıyorum ama biz de raporu değerlendiriyoruz.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Buna müsaade etmeyecekseniz, bunu nereyi anlatacağız? Başka anlatacak bir yer var mı? Ya Meclis kürsüsünde anlatacağım bunu ben ya da burada anlatacağım. Bir kamu kurumunun bürokrati, bakan yardımcısı bürokrattır ve bu bakan yardımcısı bana böyle muamele yapıyor diyorum. Bakanı geçtim, Cumhurbaşkanlığı sistemiyle zaten...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - O zaman ayrıca dilekçenizi verirsiniz. Bugün burada biz raporu değerlendiriyoruz.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii ki onu vereceğim ama müsaade edin, burada konuşalım. Müsaade varsa tabii ki. Toplamda üç dakikadır konuşuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ali Bey, iki saate yaklaştık, o yüzden kısa olacağını umuyorum.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sorun değil Başkan ya, zamanımız var bence, işimiz bu; Komisyon, vekillik.

Şimdi, Harun Bey'e cevap vereceğim cevap hakkı doğduğu için: Harun Bey başlarken -peşinen açtınız, belki cevap hakkı doğacak bir şey söylemeyeceğim- dedi ki: "İki yıllık Vekilim." Bu Mecliste gördüğüm şeyler var ama böyle bakınca aslında iki yıllık değil, sanki böyle yirmi üç yıllık iktidar vekili gibi duruyorsunuz. Şundan kaynaklı...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kim için söylediniz?

ALİ BOZAN (Mersin) - Harun Bey.

Böyle doğrudan savunmaya geçen, "Muhalefetin yaptığı eleştirileri not alıp değerlendireceğiz, deri dönüş yapacağız." demek yerine, işte...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ben de Komisyon Üyesiyim.

ALİ BOZAN (Mersin) - Tabii, tabii; Komisyon üyesisiniz, sıkıntı yok. İşte, "Muhalefet rapor dışında her şeyi konuşuyor." deyip, gidip Mecliste işte önerge veriliyor, yapılıyor konularına girmek işte tam da bu anlamda bence iki yıllık vekil değilsiniz, tam yirmi üç yıllık iktidar vekili gibisiniz; hani bunu özellikle söylemiş olayım.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - İnşallah, nice yirmi üç yıllara.

ALİ BOZAN (Mersin) - Yani bence cevap hakkı doğmadı size, şundan kaynaklı arkadaşlar, kayıtlara geçmesi açısından söyleyeyim: Muhalefetin Mecliste hangi konuda ne şekilde önerge vereceği ya da komisyonda, aynı şekilde iktidarla ilgili bizim de hakkımız yok sözüyle ilgili "Şu konuda söz kurabilirsiniz, bu konuda söz kuramazsınız." deme hakkımız yok ama iktidarın hele ki bu konuya hiçbir şekilde girmemesi gerekiyor. Söylediğimiz sözleri, bence bazen gerçekten burada yapılan bir eleştirinin, burada yapılan bir önerinin yani gerçekten çözüm için mi, değil mi; bunu değerlendirmek gerekiyor. Ben, Adıyaman Cezaeviyle ilgili örnek verirken Mustafa Bey'in Adıyaman Milletvekili olmasından kaynaklı, orada bizzat gördüğüm, yaşadığım bir sıkıntıdan haberdar olması, not alması ve birlikte çözümü nasıl bulabiliriz diye bunu ifade ettim.

Şimdi şu örneği vereyim; bakın, ben değerlendirme yaparken arkadaşlar, şunu söyledim, dedim ki: "2013-2024 yılı raporu arasında bir fark yok." Bakan Yardımcılarını dinledik. Umarım, dilerim, 2025 yılında o Bakan Yardımcılarını dinlemiş olmamızdan kaynaklı daha iyileşmeler görürüz. Bu şekilde, bizim hakkaniyetli ve gerçekten yapıcı bir muhalefetimiz söz konusu iken doğrudan savunmaya geçen, bazen üst perdeden maalesef, "Muhalefet önergeyi böyle versin. Burada bu konuyu konuşsun." meselesini doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Dedim ya, bazen söylediklerimizi gerçekten dinleyelim ve şunu yine tekrar edeyim: Burada muhalefetten hangi vekil ne söylerse... Şunu bekliyorum ben ya bundan sonrasında da: Bazen -kayıtlara girmeyebilir- "Arkadaşlar, önerinizi, eleştirinizi dinledik, not aldık, size geri dönüşü yapacağız." 1 defa bugüne kadar ben duymadım, duyalım, buradan başlasın, bu Komisyondan başlasın arkadaşlar gerçekten. Olumsuzsa da geri dönüş yapılsın, biz diyelim ki: "Bizim söylediğimiz yanlış, bizim söylediğimiz eksik, biz söylediğimizi geri alıyoruz." Bu, ne muhalefeti ne de iktidarı küçültmez, tam tersine büyütür diye düşünüyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ben söz almayanları öncelik veriyorum.

Adem Vekilim, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

Tüm hazırunu, kıymetli milletvekili arkadaşlarımızı; saygıyla selamlıyorum.

Değerlendirmeleri kıymetli bulduğumu özellikle ifade etmek istiyorum. Muhalefetin özellikle değerlendirmelerinin bizler için çok kıymetli olduğunu ancak muhalefetin değerlendirmesinin, kıymetinin artırılmasının doğruya doğru, yanlışla yanlış, eksikçe eksik dediği takdirde çok çok daha kıymetli olduğunu ifade etmek istiyorum. Bizler sadece bu Komisyonda değil, Genel Kurulda veya başka platformlarda öyle bir hâle geldik ki, neyi eleştirdiğimizi, neyi eleştirmediğimizi, hangi doğru, hangi yanlış, hangi eksik; bu konularda biraz karmaşa yaşamaya başladık. Bunu bir örnekle ifade etmek istiyorum: Mahmut Tanal ile biz Komisyonda beraberiz, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda, İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonunda yine beraberiz, Çocuk Hakları Komisyonunda, Tutuklu ve Hükümlü İnceleme Alt Komisyonunda beraberiz. Deprem konutları ve deprem sebebiyle deprem bölgesine yaptığımız ziyaretler vardı; oradaki depremden etkilenen özellikle çocuklarımızla alakalı ve deprem konutlarının teslimiyle ilgili hep beraber gittik. Burada olan arkadaşlarımız muhakkak vardır. İşte, Malatya'ya gittik; Malatya'da biz gece konteyner kentlerde kaldık ve teslim edilen deprem konutlarına gittik. Konteyner merkezlerinde vatandaşlar bize geldi "Vekilim,

seninle bir şey konuşmak istiyorum." Buyurun. Benim konutum teslim edilmedi demiyor, "Benim konutum teslim edildi ama ben gitmek istemiyorum, bir yıl daha burada kalabilir miyim?" diyor. Vatandaş bize, benim konutum teslim edilmedi diye gelmiyor, "Teslim edilen konuta beni bir yıl sonra gönder." diye geliyor. Bakın, bu aslında Hükûmetin yapmış olduğu, konutlarla ilgili yapmış olduğu hızı, hizmeti; bunu da görmek lazım ama biz Genel Kurula geliyoruz, işte, Malatya'yla ilgili bir vekil arkadaşımız çıkıyor, konuşuyor, "Allah Allah, ya, biz farklı memlekete mi gittik?" diyoruz. Ya, biz başka memleketin insanı mıyız; oradaki fotoğraf ile buradaki konuşulanları yan yana koyuyorum, işin doğrusu bir tarafa koyamıyorum. Evet, eksik var mıdır? Çok fazlasıyla vardır. Yanlış olan olmuş mudur? Muhakkak olmuştur; imarla ilgili olmuştur, başka şeylerle ilgili olmuştur. Müteahhidin yanlış, eksik işi vardır; muhakkak olmuştur.

Yine, gittik, TRT bizimle canlı yayında, kamerayla çekim yapıyor. Herhangi bir vatandaşa gittik, orada ayırım da yapmadık, önceden ayarladığımız da bir şey yok yani AK PARTİ'li de var, başka partiye gönül vermiş insanımız da var; deprem kimseyi ayırmıyor. Gittik, oradaki ev sahibi "Allah Cumhurbaşkanımızdan razı olsun, ömrümden alsın, ona ömür versin. Vallahi, bizim böyle bir eve kavuşma ihtimalimiz yoktu, deprem vesile oldu ama Cumhurbaşkanımızdan Allah razı olsun, sözünü tuttu, bize böyle bir konutu teslim etti." dedi. Binlerce konut bu şekilde ve sonra Mahmut Bey çıktı, orada dedi ki: "Ya, öyle ama işte, şeyin peteği yokmuş, böyle iş mi olur?" Ya, biz binlerce konut teslim etmişiz, konuştuğumuz mevzu dairenin peteği. Sonra, ben orada biraz da Mahmut Bey'e alındım, dedim ki: "Hangi dairenin peteği yoksa oraya bir gidelim." "Tamam, gidelim." Yan tarafa gittik, oradaki Hacı amca "Ya, ben peteği yok demedim, dairemizin doğal gazı yok dedim." dedi. Herhâlde abone olmazsan olmaz, abone olacaksın, doğal gaz gelecek. Yani aslında her şey teslim edilmiş, "Petek yok." üzerinden orada yapılan bir hizmeti vatandaşa yanlış gösterme gibi bir gayret içerisine girilmiş. Gerek yok buna, doğrusunu vatandaş görüyor zaten, sen de doğruya "Doğru." de, biz başka eksiklikleri bulalım yani orada Hükûmeti yaralamak için bir bahane aramayalım veya burada da bir değerlendirme yaparken. Özellikle, insan haklarıyla ilgili biz bir araya geliyoruz ya, insan ya konu, bunun muhalefeti, iktidarı olmaz ki; bunun, insanın ya da mahkûmla ilgili muamelenin DEM PARTİ'si, AK PARTİ'si olur mu? Hiç kimsesi olmaz. Dolayısıyla, burada ortak bir paydada bu anlamda buluşmamız gerekiyor. Hükûmetimiz de politika gereği bir ara buluculuk olsun, Kamu Denetçiliği Kurumu olsun, uzlaştırma gibi birtakım alternatif yollarla aslında adalette serzenişte bulunduğumuz ve eksik gördüğümüz veya ne bileyim, itiraz ettiğimiz, şikâyet ettiğimiz konuları da bizzat vatandaşların da kendi iradelerine bırakabilecek imkânlar da sunmuş. Aslında bazen "Buyur gel, kendi hukukunu kendin oluştur, ara buluculukla bunu sonuçlandır, ben kabul edeceğim." diyor, "Bu imkânı ben sana veriyorum ey vatandaşım, oluştur, buyur." diyor veya uzlaştırmacılıkla ilgili veya denetçilikle alakalı...

Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumuna baktığımız zaman gerçekten son dönemlerde özellikle çok iyi hizmetler ve raporlara, başvuruyla alakalı da hızlı neticeler aldığına biz şahit oluyoruz. Yani 5 başvuru oluyorsa, 5 başvurunun 1 tanesini iki ayda bitirmiş oluyor, iki ayda; bunu mahkemelerle kıyasladığımız zaman, başka alanlarla kıyasladığımız zaman, şimdi, burada emek veren insanlarımıza da bir hakkaniyeti teslim etmemiz lazım. Ha, yanlış rapor yazıyorsa o raporu ayrıca değerlendireceğiz, diyeceğiz ki "Bakın, siz böyle bir raporu yazmışsınız, bu rapor insan haklarının temeline aykırı, Anayasa'mızın şuna..." Diyebiliriz, bununla ilgili hepimizin kendine ait hukuki, siyasi, felsefi görüşleri muhakkak olacaktır. Bu anlamda da buradaki arkadaşlarımıza bu hakkı teslim etmemiz lazım, teslim ederek eksiklikleri biz ortaya koyarsak çok daha faydalı olacağını düşünüyorum çünkü biz evet, iktidar partisinin milletvekiliyiz ama biz hep beraber bu Türkiye Cumhuriyeti'nin milletvekiliyiz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletvekiliyiz; memleketimiz için buradaki bir kelime çok kıymetli ve "Bunu hep beraber nasıl yapabiliriz?"le ilgili bari buralarda, işte, insan haklarıyla ilgili komisyonlarda, işte, bu karma komisyonlarda en azından farklı ayrışmalarımızı bir tarafa bırakarak birleşebileceğimiz bir alanımız olsun çünkü konumuz insan. Bu bakımdan da eksiklikler üzerinden değerlendirmemizin ben daha faydalı olacağını, eğer varsa bir eksikliğimiz, siz bir şey konuştuğunuz zaman onu not almıyorsak veya onunla ilgili dönüş yapmıyorsak bu bizim kabahatimiz, bunu da kabul etmemiz gerekiyor, ben kendi adıma kabul ediyorum öyle bir şey varsa. İrtibatımızı kuracağız, diyeceğiz ki: "Ya, sen iktidar partisi milletvekilisin, Adem Bey, şöyle bir durum var ya, işte, İstanbul'la ilgili, bu konuda ne yapabiliriz?" Tabii ki yardımcı olacağız biz her vekilimize; Cumhuriyet Halk Partili olsun, DEM PARTİ'li olsun, Milliyetçi Hareket Partili olsun, başka partiden olsun, her arkadaşımıza bu noktada kapılarımız sonuna kadar açık, asla böyle bir duvar örme gibi, kapı kapatma gibi bir yanlışımız da olamaz, böyle bir davranış türümüz de olamaz. Ben, bunu ifade etmek istedim.

Tekrar, ben, kıymetli arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum yaptıkları çalışmalardan dolayı.

Ayrıca, daha detaylı okuyarak, değerlendirmemizi yapıp düşüncelerimizi de sizlerin uygun platformlarına katılarak burada da ifade etmek istiyoruz.

Tekrar, toplantımız hayırlara vesile olsun diyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Bir önerim var; biraz gündemde ilerleyelim, tekrar söz vereceğim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Çok kısa Başkanım...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Bir cümle ben de söz alacağım.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Peki, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yani benim aslında gündeme ilişkin ilk başlarken söylemek istediğim buydu.

Şimdi, ağız içi aramayla ilgili bir milletvekilimiz cevap verdi. Şunu mu söylememiz gerekir: "Ağız içi arama yok." ya da "Var." Var diyelim, hukuki dayanağı var, mevcut uygulamalarda Anayasa'nın 17'nci maddesine uygun, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Tüzük'ün 4'üncü maddesine uygun, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesine uygun, Hasta Hakları Yönetmeliği'ne uygun, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tavsiyesine uygun, Mandela kurallarına uygun mu dememiz lazım; yoksa, ağız içi aramanın bu saydığım tüm hususlara aykırı olduğunu mu? Bir kere, mevzuatta karşılığı yok, karşılığı olmayan bir şeyi yapamaz. Örnek veriyorum, hepimiz milletvekiliyiz, kanundan veya Anayasa'dan gelen haklarımızı kullanıyoruz. Eğer biz o kanunu ihlal etmiş olursak diğeri de yönetmeliği ihlal etmiş olur, farklı bir şey olur. Kaldı ki burada bir düzenleme yok yani ağız içi aramayla ilgili bir düzenleme yok. Bu, Anayasa'nın 17'nci maddesine açıkça aykırı, Anayasa'ya aykırı, normlar hiyerarşisindeki en tepedeki yasaya aykırı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne, 90'ıncı maddeye göre AİHS'e de aykırı, eğer ikisini... Hepsini geçtik, Ceza infaz Kurumları Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin

İnfazı Hakkındaki Tüzük'ün 4'üncü maddesine aykırı. Bakın, tüzükten bahsediyorum, Anayasa'yı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni, diğer kanunları bir kenara bırakacaksak... Şimdi, biz "Ağız içi arama yok." mu diyelim?

Ben, Kırşehir Yüksek Güvenlikli Cezaevine gittim, 5-6 tutukluyla görüştüm, hükümlüyle görüştüm, hepsinin ortak şikâyeti ağız içi arama ve duruma göre ağız içi arama yapılıyor. Nasıl yapılıyor? Hastaneye sevkini istemiş, ağız içi arama dayatılıyor, "Ağız içi arama varsa bu insan onuruna aykırıdır, ben gitmiyorum." diyor; dolayısıyla, tedavi olmuyor ama SEGBİS'te yapılacak bir duruşmada ağız içi aranmıyor çünkü SEGBİS'e çıktığında duruşma kayıtlarına "Ağız içi arama var, ben onun için duruşmaya katılmıyorum." dediğinde mahkemenin zorla onu getirecek hâli de olmayacağına göre, sırf bu kayıtlara geçmesin diye SEGBİS'le yapılan duruşmalarda ağız içi arama yapılmıyor ama hastaneye sevk, tedavi veya nakiller gibi durumlarda veya farklı durumlarda ağız içi arama dayatılıyor ve yapılıyor. Bu, ülkenin bir gerçeği, cezaevlerinin bir gerçeği, ağız içi arama, çıplak arama bir gerçek, bunu görmemezlikten gelemeyiz, en azından Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bunu görmemezlikten gelmemeli, gelemez de; ifade edeceklerim bunlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Yaz, buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Kıymetli milletvekilleri, değerli kamu denetçileri, muhterem hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamı çok kısa tutacağım. Konuşmaya da başlamadan önce, bugün 1 Muharrem, hicri yılbaşı, Peygamber Efendimiz'in bundan bin dört yüz kırk yedi yıl önce Mekke'den Medine'ye hicret etmesinin seneidevriyesidir, mübarek yılın İslam âlemine, memleketimize, ülkemize, hepimize hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu ayın, bu yılın 10'uncu günü, Peygamber Efendimiz'in evladı Hazreti Hüseyin'in ahfadıyla beraber, 72 kişilik ehlibeytiyle beraber Kerbelâ çölünde katledilişinin de aynı zamanda yıl dönümüdür. Yine, Rabb'imden temennim; bir daha böyle fecaatleri biz Müslümanlara yaşatmaması hususunda dua ediyorum.

Değerli arkadaşlar, insan Allah'ın kâinatta yarattığı en mükemmel projedir, Allah'ın projesi. İnsanlığa hizmet etmek de insanoğlunun yaptığı iyilikler içerisinde en salih amel ve en değerli ameldir. Biz de İnsan Hakları Komisyonu olarak insanı merkeze aldığımız için çok önemli görevler ifa etmekteyiz. "İnsan hakkı" denilirken hiçbir insanı çerçevenin dışına atmamamız lazım. Yani partisi farklı veya ayrı meselelerden... Dini de farklı olsa, ırkı da farklı olsa mademki insanın hakkı söz konusudur, o hakta nerede eksiklikler varsa orada bütün farklılıklarımızı bir tarafa bırakarak müdahale etmek zorundayız.

Ben burada raporu okumadım arkadaşlar gibi, çok uzun uzun raporu okuyanlar var, raporun hazırlanmasında kimin çabası varsa onlara teşekkür ediyorum.

Bir de Mahmut Tanal Bey burada değil, gitti, hani Kamu Denetçiliği kaç tane personelle beraber çalışıyor bilmiyorum ama 2025 yılı bütçesi 340 milyon 972 bin civarında olan bir bütçe ve bu büyük bütçeye hükmeden bu kuruluşun yaptığı bütün çalışmaların sadece tavsiye niteliğinde olmasını ben de şahsen yadırgıyorum. Öyle bir yerde çalışıyoruz ki ne Allah'ın nasları, kanunları insanı bağlıyor ne de Anayasa'nın insanı bağlamadığı bir memlekette sadece tavsiyelerle insanları bağlamak biraz sıkıcı. Ben istiyorum ki caydırıcı gücü olsun.

Bu vesileyle hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun Sayın Arslan.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilimiz, Sayın Türkoğlu ile Sayın Tanal'a, söyleyeceklerini söyleyip dinlememek eleştirisini yaptı, salondan gitmeye. Aynı eleştiriye, hataya kendisi düşerek söyleyeceklerini söyleyip salonu terk etti, gitti. Gıyabında tutanaklara geçsin diye söylüyorum çünkü ismini zikrederek bir şey söyledi.

Sayılarla ilgili benim bir çelişim yok, Sayın Tanal'la çelişen bir yanı yok. Ben rapordan ve önceki yılın raporuyla karşılaştırma yaparak sayının azaldığını ifade ederken 3 tane başlık açtım ve buna hepimizin kafa yorması gerektiğini ifade ettim. Bu Kurumun tanınırlığında ya da bilinirliğinde mi bir sorunuz var; iki, yaptırım gücünde eksiklikleri nedeniyle insanlarda bir umutsuzluğa yönelme mi var ya da insanlarımızın tamamı bu kurumlardan artık elini eteğini mi çekti, bunlara hep birlikte kafa yoralım dedim; Sayın Tanal'la çelişen bir yanı yok.

Sayın Başkan, meselenin özü şu: Hazırlanan raporda, arkadaşlarımızın yıl içerisinde yapmış olduğu faaliyetlerde, başvuruları sonuçlandırmada aslında çok problem yok, meselenin çünkü iki başlığı var; ülkede uygulamada idarenin yaptığı işlere karşı yaşanan sorunlar, bunun karşısında da başvurular karşısında Kurumun yapmış olduğu girişimler ve sonuçlar ama özeti ve yapılması gereken, net olan kısım şu: Her yıl raporun sonuna, arkadaşlarımız hastalığımızı teşhis etmişler ve bir rapor sunuyorlar beklentilerimiz, taleplerimiz ve hedeflerimiz noktasında. Ne o? Özeti şu: "Benim resen inceleme yapma hakkım yok; iki, davalara katılma hakkım yok; üç, AYM'de dava açma yetkim yok; dört, mevzuat değişikliği gerektiren konularda yaptırım gücüm yok. Eğer bu eksiklikler yasama nezdinde düzeltilirse biz Kurum olarak daha iyi çalışacağız, bu sorunlara çözüm üreteceğiz." diyorlar. O zaman yapılması gereken, iktidar eliyle -muhalefet olarak bizim bu taleplerin hiçbirine karşıtlığımız yok- bir an önce bu düzenlemelerin Meclisten sağlanması, Kurumun bu yetkilerle bezenerek daha güçlü bir hâle gelmesini sağlamak. Onu yapacak olan da iktidar ve yasamadır. Getirin, muhalefet olarak biz engel değiliz, bu önerilerin, tekliflerin tamamını doğru buluyoruz, destekliyoruz; hepsi bundan ibaret.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Ben de iki dakika söz almak istiyorum.

Öncelikle, Sayın Salih Dal Başkanlığında alt komisyon üyelerimizin hepsine teşekkür ediyorum ve kutluyorum. Gerçekten örnek bir dönem geçirdiler. Özellikle tüm bakanlıklarla temasa geçip bakan yardımcılarını toplantıya çağırıp -ki eksiksiz bir şekilde, bir eksikle geldiler- bu toplantıyı yapmaları ve Kamu Denetçiliği Kurumunun bakanlıklar nezdinde farkındalığının artmasını sağlamaları ve gerekli uyarılarda bulunmaları çok isabetliydi; bu da Mecliste ilk kez yapıldı. O yüzden de takdir ediyor ve devamını da bekliyoruz.

15 kişiye söz verdim, hepsinin de belirttiği gibi, Kamu Denetçiliği Kurumuna herkes büyük bir özen gösteriyor, sahipleniyor ve daha etkili olmasını aslında istiyor, belirtiyor. Alt komisyonumuzun ve dolayısıyla da Dilekçe Komisyonumuzun bu konuda da önemli adımlar attığının altını çizmek ve tutanaklara geçmesini istiyorum.

Şimdi, izninizle devam ediyorum.

Alt Komisyon Raporu üzerinde başka söz almak isteyen üyemiz yok.

Katkı veren tüm vekillerimize teşekkür ediyorum.

Son olarak da Başdenetçi Sayın Mehmet Akarca'nın kardeşinin vefatından dolayı toplantımıza katılamadığını belirtiyor ve kendisine başsağlığı diliyoruz, merhuma Allah'tan rahmet diliyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumunu temsilen Kamu Denetçisi Sayın Sadettin Kalkan'a söz vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Kalkan.

KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN - Sayın Başkanım, Karma Komisyonumuzun sayın ve değerli üyeleri, sizleri arkadaşlarım adına, beraberce saygıyla selamlıyorum.

Yine, Sayın Bakanımızın da bahsettiği gibi, Başdenetçimiz Mehmet Akarca Bey'in bir yakınının vefatı sebebiyle onun yerine ben vekâleten buradayım.

Yine, vurgulamak istediğim bir husus daha var. Daha önceki dönemlerde Komisyonumuzun komisyon üyesi olan ve benim de sınıf arkadaşım olan önceki dönem Milletvekilimiz Sayın İsmail Bilen Beyefendi'yi birkaç gün önce defnettik; ona da rahmet diliyorum, onu da anmak istedim Komisyonumuzun hatırası sebebiyle.

2024 yılı Kamu Denetçiliği, Kamu Başdenetçisi raporunu sizlere arz ettik. Bununla ilgili Başdenetçimiz sunum yaptı, daha sonra biz kamu denetçileri olarak toplantılar ve kendi görev alanımızla ilgili bilgilendirmeler yapmıştık. Bu dönem de yine özel bir vurgu yapmak istiyorum, biz Kamu Denetçiliğinin tarihinden bahsederken dönem olarak bahsediyoruz yani bugün itibarıyla da 4'üncü dört yıllık döneminin 1'inci yılındayız. Bu dönem de şu ana kadar olağanüstü bir çabayla bu görevimizi sürdürmeye çalışıyoruz; son derece iyi niyetli, tarafsız ve bağımsız bir şekilde, içtenlikle bu görevimizi yürütmeye çalışıyoruz. Yapılan başvuruları da en ince ayrıntısına kadar inceleyip idarelere de bunu, bu sonucu ulaştırmaya çalışıyoruz.

Sayın üyelerimizin, sayın milletvekillerimizin hem takdirleri hem tenkitleri var; doğrudur, biz bu takdir ve tenkitler doğrultusunda çalışmalarımızı yine sürdüreceğiz. Özellikle yoğun başvuru olan bazı kurumlar vardır, bunlar Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığının işleyişi, Millî Eğitim Bakanlığı. Özellikle Adalet Bakanlığı bu yoğun başvurularda da bizim verdiğimiz tavsiyelere uyacağını belirtmekte; kısmen tavsiye, kısmen ret şeklinde bu tavsiye kararlarımızı iletiyoruz. Tabii ki bu kararları doğrudan, aniden yerine getirmek, belki kısa sürede yerine getirmek kurum için belki zor olmaktadır ve uzun vadede bu kararlarımızı da yerine getirilecektir.

Bizim 2024 yılı toplam başvuru sayımız -rakamlarda da belli- 14.762'dir. Bu yıl ise -istatistiki bilgi vermek isterim- yani 1 Ocak-31 Mayıs itibarıyla da 8.697 adet başvuru aldık. Bu başvurularda da 8.697 başvurudan 7.915 adet başvuruyu karara bağladık. Bunların içerisinde kabul edilebilir ve önemli esas olarak kabul ettiğimiz kararlarda 459 adet tavsiye, 638 adet dostane çözüm ve 370 adet de ret kararı verdik. Biz bu nitelikteki başvuruları, esastan incelediğimiz başvuruları "kabul edilebilir başvuru" olarak değerlendiriyoruz. Tüm dünyada da uygulamalarda da ombudsman uygulamalarında da bu nitelikte, bu şekilde tanımlanmaktadır ve geçtiğimiz yıllarda da özetlediğimizde, tavsiye kararlarına uyma oranı da yüzde 74 civarındadır. Yani oldukça...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Oylama var şimdi, izninizle, toparlarsanız hemen şu oylamayı yapayım.

KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN - Tavsiye kararlarına yüzde 74 uyma oranı vardır. Dolayısıyla kararlarımız tavsiye niteliğinde olmasına rağmen idarelerce uyulmaktadır.

Ben sözü fazla uzatmak istemiyorum, Komisyonumuzdan raporumuzun Genel Kurula sunulmasını ve bu şekilde karar alınmasını arz ve talep ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV.- KARARLAR (Devam)

2.- TBMM İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyona geri alınan Karma Komisyonun Kamu Denetçiliği Kurumu 2023 Yıllık Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun aynen benimsenmesi ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Karma Komisyon Raporu'na eklenerek TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına ilişkin karar

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın üyelerimiz, şimdi toplantının açılışında belirttiğim üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyona geri alınan Karma Komisyonun 2023 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Karma Komisyon Raporu'yla birleştirilmesine ilişkin bir önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi kapsamında Komisyonumuza geri alınan Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyonun 2023 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun aynen benimsenmesini ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Karma Komisyon Raporu'na eklenerek TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasını arz ve teklif ederiz.

Ahmet Salih Dal

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Önerge üzerinde öncelikle önerge sahibine, daha sonra da diğer milletvekillerine söz hakkı vereceğim.

Önerge sahibi konuşma hakkını kullanabileceği gibi sadece önergesinin gerekçesini de okutabilir.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Gerekçeyi okutalım Başkanım.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Gerekçeyi okuyalım:

Gerekçe:

Kamu Denetçiliği Kurumu 2023 Yıllık Raporu hakkındaki Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporu, Karma Komisyon tarafından 14 Haziran 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmuş ve söz konusu rapor 142 sıra sayısıyla bastırılarak 25 Haziran 2024 tarihinde dağıtılmıştır.

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesi, Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık raporları hakkındaki Karma Komisyon raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ivedilikle görüşülmesini hükme bağlamaktadır. Ancak Karma Komisyonun 2023 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi mümkün olamamıştır. Bu nedenle, raporun güncelliğini yitirmemesi ve Genel Kurulda yapılacak değerlendirmelerin güncel gelişmeleri de kapsayacak şekilde sağlıklı bir zeminde gerçekleştirilmesi amacıyla TBMM İç Tüzüğü'nün 88'inci maddesi uyarınca geri alınan Karma Komisyonun 2023 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkındaki 142 sıra sayılı Raporu'nun aynen benimsenmesi ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki Karma Komisyon Raporu'na eklenerek TBMM Genel Kurulunda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Önerge üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylelikle aynen benimsenen 142 sıra sayılı Komisyon Raporu'muzun Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu hakkındaki raporumuza eklenerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına arz edilmesi kabul edilmiştir.

Komisyon raporunda kavram ve dil birliğinin sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 1 Temmuz 2025 Salı günü saat 17.00'ye kadar şerhlerini iletebilirler.

Gündemimizde görüşülecek başka konu olmadığından toplantıyı kapatıyorum; gösterdiğiniz sabır ve anlayıştan dolayı hepinize teşekkür ediyorum, iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati:16.43